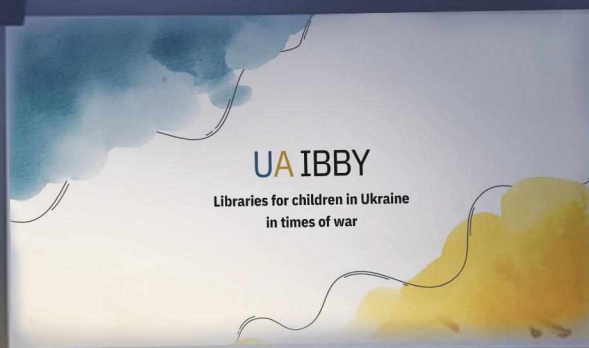

Національна бібліотека України для дітей
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей
Щоквартальний науково-практичний журнал

БІБЛІОТЕКА У ФОРМАТІ

9

3/2024

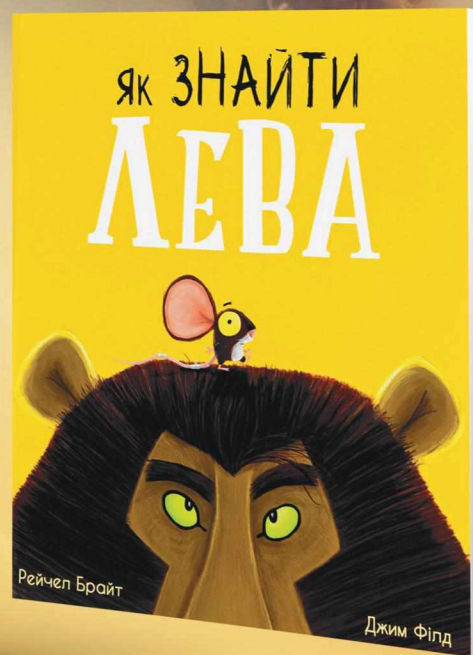
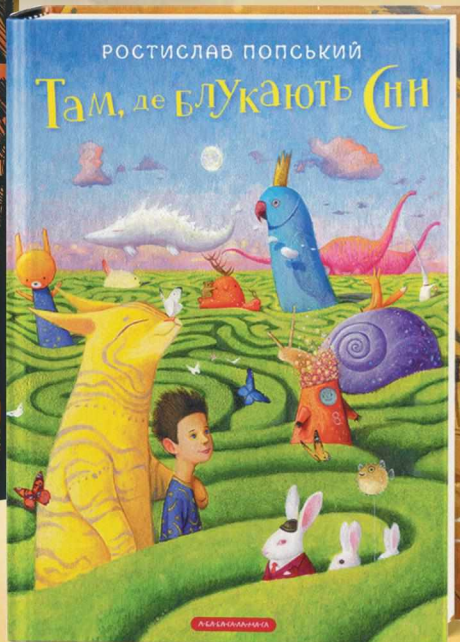
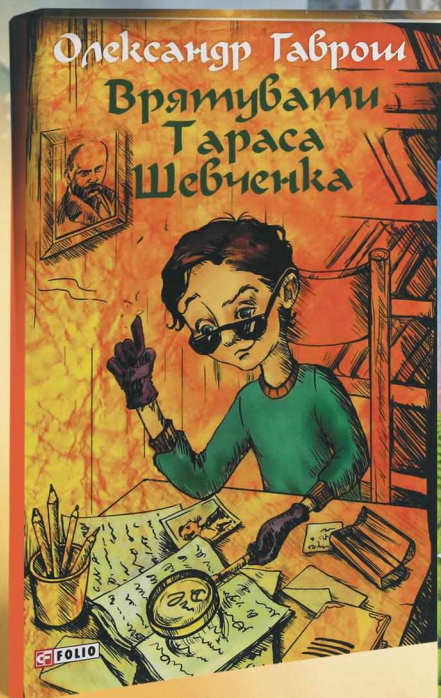
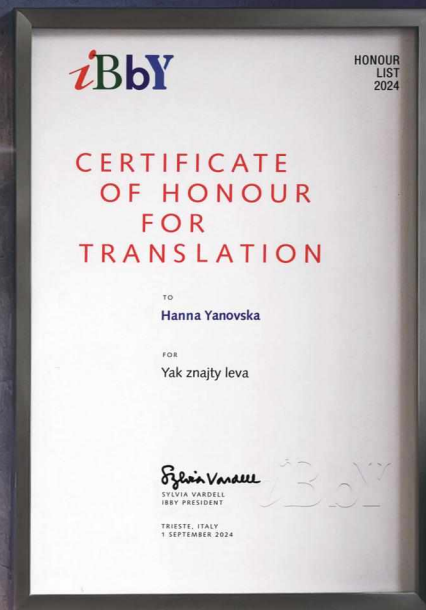
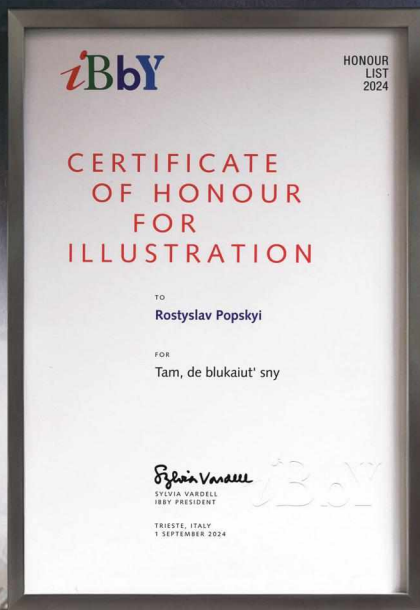
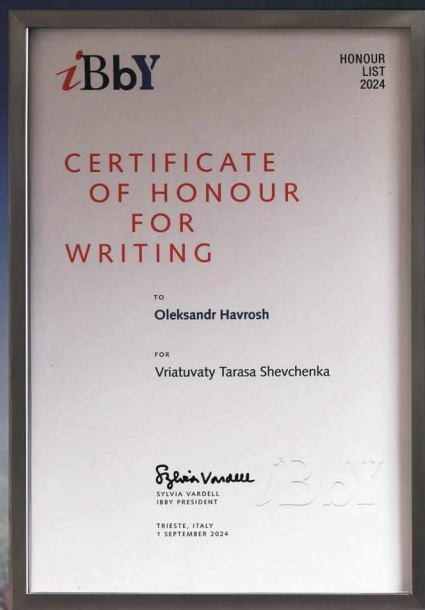

39-Й ВСЕСВІТНІЙ КОНГРЕС IBBY

29 СЕРПНЯ — 1 ВЕРЕСНЯ 2024 РОКУ,
М. ТРІЄСТ (ІТАЛІЯ)

IBBY 39TH
INTER.
NATIONAL
CONGRESS
Trieste Italy 30/8-01/09
2024 Join the revolution!
Giving every child
good books

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА	3
ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ	
Ольга Ніжніченко 39 Міжнародний конгрес IBVY Місто – Трієст, Італія	6
Наталія Кацарська «БібліоКре@тив» повертається: у колі креативних «ідейників»	10
Наталія Турчин «Творці української дитячої книжки»: електронний довідник. Фонд відділу рідкісних і цінних книг НБУ для дітей	15
СТОРІНКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ	
Наталія Онофрійчук Конкурс Відеотека «Наша школа»: запрошуємо до читання за шкільною програмою	20
Тетяна Дудчак Олена Пчілка – барви творчості	24
ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	
Олена Кислова Чи перетнеться дитяча бібліотека у соціальних медіа зі своїм читачем? За результатами бліцопитування підлітків	27
Алла Томило Мова – це духовний скарб нації	34
Лідія Драніченко Читай! Пізнавай! Мрій!	36
Лада Цибульська Затишний світ дитинства: простір психологічного розвантаження у Національній бібліотеці України для дітей	38
Дар'я Шкудун Психолого-екологічні основи взаємодії з дітьми	42
ПАМ'ЯТНІ ДАТИ	
Тетяна Первак Серед імен і книг ХХ століття: Кравців Богдан Миколайович	46
Юлія Осадча Тим, хто читає «Ясоччину книжку»: до 90-річчя книги Н. Забіли Хай живуть пригоди і таємниці!: до ювілеїв книг Е. Блайтон із серії «Славетна п'ятірка»	50 52
КНИЖКОВІ НОВИНКИ	
Юлія Ярова Повість «Лалі» Віоліни Ситнік: путівник осіннім Хмельницьким і (не)дитячими драмами	53
Наталія Загоруйко, Валентина Красножон Книжкові новинки від Національної бібліотеки України для дітей	56

Національна бібліотека України для дітей
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей
Щоквартальний науково-практичний журнал

БІБЛІОТЕКА У ФОРМАТІ

Щоквартальний науково-практичний журнал.
Заснований у 2015 р.

Головний редактор
ГОРДІЄНКО Алла Іванівна, генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей, президент Національної секції
Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги
(UA IBVY), кандидат культурології, заслужений
працівник культури України.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

ВАСЬКІВ Микола Степанович — український
літературознавець, педагог, доктор
філологічних наук, професор.

ГЛУЩЕНКО Світлана Аркадіївна — директор
Департаменту моніторингу соціальних прав
Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини, кандидат юридичних
наук.

ДОБКО Тетяна Василівна — український
науковець у галузі бібліографознавства,
бібліотекознавства, книгознавства, завідувач
відділу науково-бібліографічної інформації
Національної бібліотеки України
ім. В.І. Вернадського, доктор наук
із соціальних комунікацій, старший науковий
співробітник, член Національної спілки
письменників України.

МАРЧЕНКО Наталія Петрівна — бібліограф
І категорії центру дослідження книги та читання
Національної бібліотеки України для дітей,
старший науковий співробітник Інституту
біографічних досліджень Національної
бібліотеки України ім. В.І. Вернадського,
книгознавець, кандидат історичних наук.

ПОЛІКАРПОВА Людмила Петрівна — заступник
генерального директора з науково-методичної
роботи Національної бібліотеки України для
дітей, заслужений працівник культури України.

СКОРИК Адріана Ярославівна — доктор
мистецтвознавства, професор, член
Національної спілки журналістів, автор наукових
праць і монографій з питань медіакомунікацій.

ЧЕРНОУС Валентина Юхимівна — директор
Хмельницької обласної бібліотеки для дітей
ім. Т.Г. Шевченка, заслужений працівник
культури України.

Літературний редактор
КАДЬКАЛЕНКО Олена Анатоліївна.

Дизайн та верстка ПОЛЕВІЧОК Ріта Юріївна.

Посилання на видання обов'язкові.
Редакція залишає за собою право літературного
редагування і скорочення статей.
Редакція може не поділяти
точку зору авторів статей.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Матеріали друкуються українською мовою.

Алла ГОРДІЄНКО

генеральний директор
Національної бібліотеки України
для дітей,
президент Української асоціації
працівників бібліотек для дітей,
президент Національної секції
Міжнародної ради з дитячої
та юнацької книги (IA IBBY),
кандидат культурології,
заслужений працівник культури
України

МІЖНАРОДНИЙ ФОРМАТ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ДЛЯ ДІТЕЙ

У сучасному світі домінуючою тенденцією суспільного розвитку стало посилення інтеграційних процесів і взаємодія у вирішенні глобальних питань людства. Нікого не доводиться переконувати у важливості розширення, напрацювання комунікацій у культурній, гуманітарній сферах та суттєвій ролі бібліотек у міжнародній інформаційній взаємодії, налагодженні діалогу культур незалежно від кордонів.

Посилення міжнародних зв'язків між окремими бібліотечними установами країн різних континентів, між бібліотеками та міжнародними інституціями; широка інформатизація на основі впровадження новітніх електронних технологій усіма суспільними інститутами – усе це стало не лише пріоритетом діяльності бібліотек, а й необхідною умовою їх розвитку.

Суттєвою подією у розширенні міжкультурної комунікації цьогогоріч стала участь України у **Всесвітньому Конгресі IBBY, що проходив з 29 серпня по 1 вересня в Італії, місті Трієст.**

**IBBY 39TH
INTER-
NATIONAL
CONGRESS**
Trieste Italy
30/8-01/09
2024
Join the revolution!
Giving every child
good books

Міжнародні конгреси об'єднують членів IBBY з усього світу. Кожні два роки Конгрес приймає інша національна секція. Це десятки лекцій, панельні дискусії, семінари та майстер-класи на актуальну тематику конгресу, а також чергове засідання Генеральної Асамблеї IBBY, на якому голосуванням обирається президія та виконавчий комітет організації. Саме на Конгресі відбувається вручення відзнак лауреатам Премії Г.К. Андерсена, Премії IBBY-Asahi Reading Promotion Award, Нагороди IBBY-iRead та Почесного списку IBBY.

Цього року серед 65 країн, які делегували своїх учасників на Конгрес (наразі IBBY налічує 85 країн-членів), українська секція активно лобювала інтереси читачів-дітей нашої країни. Попри переважну підтримку, яку прямо чи опосередковано висловлювали зарубіжні секції щодо війни в Україні упродовж останніх двох років, саме спілкування наживо та потужна презентація роботи дитячих бібліотек в умовах військової агресії РФ змусила багатьох по-новому усвідомити, що насправді відбувається в Україні, і зокрема в яких умовах сьогодні перебувають українські діти.

Нагадаємо, що з початком повномасштабного вторгнення національна секція IBBY проводила активну діяльність щодо донесення до зарубіжних колег реальної ситуації в країні, а також щодо виключення з членів організації російської секції. За підтримки секцій, які є активними прихильниками України, та з огляду на ситуацію, що склалася в Україні та світі, **ми добилися зняття з керівних посад організації членів російської секції та перегляду Статуту організації, який фактично не змінювався десятиріччя.**

Міжнародні, всеукраїнські акції та конкурси дитячої творчості, які реалізуються бібліотеками для дітей за ініціативи НБУ для дітей спільно з міжнародними організаціями, посольствами різних країн – це відкритий творчий підхід до розвитку потенціалу дітей, примноження культурних традицій народу, виховання у дітей патріотизму, а також можливість налагоджувати партнерські відносини та демонструвати творчі роботи українських дітей на міжнародних виставках та заходах.

- У межах реалізації меморандуму **з Національною дитячою бібліотекою ім. Іона Крянге республіки Молдова** у 2023 році до Року української культури в Республіці Молдова започатковано **пізнавально-краєзнавчий онлайн-екскурс «Діти єднають країни. Пізнаємо Україну разом».**

Цей проєкт передбачав створення українськими читачами-дітьми ресурсу про українські культурні надбання для дітей Молдови, що отримали креативний спосіб знайомства з культурою, історією та пам'ятками архітектури України. У межах проєкту представлено 288 визначних місць України в оригінальних презентаціях учасників.

Другий спільний проєкт – **«Віртуальна мультикультурна подорож: Україна – Молдова».** Це цикл із 8 відео-конференцій, під час яких відбувалося знайомство дітей із національними традиціями, обрядами та легендами наших країн; національними костюмами та дитячою літературою. У проєкті задіяно близько 800 учасників.

- Цьогоріч співпрацю **з Посольством Угорщини** продовжено спільним проведенням **Всеукраїнського конкурсу дитячих ілюстрацій до поезій Тараса Шевченка та Шандора Петефі «БАТЬКІВЩИНІ»**, що покликаний плекати спільні цінності демократії, а також показати духовну спорідненість між творчістю двох національних геніїв.

- Новими партнерами у проведенні **Всеукраїнського конкурсу дитячого малюнку «ЗЕЛЕНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: дитячий погляд»** є Програма ООН з навколишнього середовища (United Nations Environment Programme, UNEP) та Програма підтримки ОБСЄ для України (OSCE SPU).

За результатами конкурсу планується видання збірника дитячих малюнків та його презентація на міжнародних конференціях в Європі **Green Recoveri Platform** та **IMPEL¹ Network** у Лісабоні.

Презентація альманаху **III Всеукраїнського екологічного конкурсу малюнків «Майбутнє планети у наших руках!»** завдяки нашим партнерам – Державній екологічній інспекції України – відбулася в Нідерландах м. Гаази у IMPEL¹.

¹Міжнародна неприбуткова асоціація природоохоронних органів країн-членів Європейського Союзу, країн, що вступають до ЄС, країн СЕП та ЄАВТ, а також потенційних кандидатів на вступ до Європейського Співтовариства.

Серед основних форм міжнародного культурного співробітництва бібліотек для дітей в інформаційно-бібліотечній сфері варто зазначити участь у міжнародних проєктах, яка характеризується як засіб реорганізації та модернізації, передумова інноваційного розвитку бібліотеки.

- Стартував проєкт співпраці публічних бібліотек у межах форуму **«Бібліотеки-посестри: Україна – Велика Британія»**. Це новий крок до розбудови культурного мосту між країнами та муніципалітетами. Онлайн-зустріч, яка відбулася 20 вересня 2024 року, стала символом початку нових відносин між бібліотеками України та Великої Британії. Українські бібліотеки об'єднують свої зусилля з британськими для обміну досвідом, знаннями та з метою спільної реалізації культурних ініціатив. Старт співпраці між Дніпропетровською обласною бібліотекою для дітей та бібліотеками Мідлсбро символізує прагнення до співпраці у важливий період історії обох країн. Програма включатиме проведення спільних тренінгів, обмін фахівцями та запуск культурних ініціатив. Основна мета – забезпечити, аби бібліотеки продовжували відігравати ключову роль у зміцненні соціальної та культурної згуртованості суспільства.

- Проєкт Львівської обласної бібліотеки для дітей **«П'ята стихія»** створено для дітей та підлітків від 8 до 15 років, які постраждали від російської агресії. Бібліотека організувала навчання для евакуйованої молоді зі Сходу та Півдня і львівських підлітків, щоб допомогти ВПО вдало інтегруватися у місцеве середовище. Проводилися заняття з протидії дезінформації, української мови та програмування. Цей проєкт бібліотека реалізувала за підтримки відділу преси, освіти та культури посольства США в Україні. Вона нагороджена престижною бібліотечною премією EIFL (Електронна інформація для бібліотек).

- З минулого року низка бібліотек бере участь у реалізації проєкту **«Діти України»** спільно з міжнародною благодійною організацією **Worldwide Orphans**. Мета: допомогти дитині пройти крізь травму війни через книгу та гру, навчити

працювати у команді, розвинути критичне мислення, підтримати батьків. Очікувані результати: виховання стійкого покоління освічених дітей, які творитимуть наше майбутнє. Цей проєкт реалізують Хмельницька, Миколаївська, Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Кіровоградська обласні бібліотеки для дітей.

- Розуміючи необхідність психологічного розвантаження дітей під час війни, Черкаська ОБД у співпраці з партнерами – фахівцями черкаського відділення Неурядової організації Triangle Génération Humanitaire Ukraine – провела низку психологічних занять з використанням арттерапевтичних технік.

- В обласній бібліотеці для дітей та юнацтва Житомирської обласної ради започатковано проєкт **«Культурна дипломатія в дії»**. Вона також бере участь у Міжнародному проєкті «Ми – українці. Я і ти». Основна мета – допомогти дітям-українцям у Польщі, а тепер і дітям-біженцям у вивченні мови, історії, та культури України, збереженні зв'язків з Батьківщиною. Для українських сімей, які вимушено перебувають за кордоном, зібрали і передали книжки українською мовою в Швейцарію, Польщу, Францію, Данію, Німеччину.

Розгортаючи та посилюючи світові мережеві контакти, бібліотеки України для дітей беруть суспільну відповідальність у реалізації культурної дипломатії у глобальному співтоваристві. Це дає можливість розвиватися відповідно до світових тенденцій, використовувати у своїй роботі інноваційні практики, знаходити спільні рішення проблем. І як зазначено у Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року **«Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»**: *«...в умовах глобального інформаційного середовища для всіх сфер бібліотечної галузі – практики, науки, освіти, управління – велику роль відіграє міжнародне співробітництво. Воно важливе для запровадження міжнародних стандартів бібліотечно-інформаційної діяльності, обміну бібліографічними даними, електронної доставки документів, міжнародного книгообміну, корпоративної каталогізації та створення баз даних, реалізації спільних науково-дослідних проєктів»*.

Ольга НІЖНІЧЕНКО

головний бібліотекар
відділу документів
іноземними мовами
Національної бібліотеки України
для дітей

39 МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС IBBY

Місто – Трієст, Італія

Саме тут з 29 серпня по 1 вересня 2024 року проходив Міжнародний Конгрес IBBY 2024. Цього року національна секція вперше представляла Україну на Конгресі, який відбувається кожні два роки в різних містах країн-членів спільноти IBBY. Напередодні конгресу, 29 серпня, за традиціями IBBY відбувся передконгресовий форум, створений як неформальна платформа для зустрічей та дискусій членів IBBY.

На порядок денний для обговорення було винесено два питання:

- залучення та участь: ідеї щодо активного членства в секціях IBBY та в міжнародній спільноті IBBY;
- захист прав дитини: значення та наслідки в нашій повсякденній роботі та в контексті гуманітарних криз.

Передконгресовий форум тривав три години, у всіх присутніх була можливість взяти слово та висловити власне бачення з кожного питання.

Президент української секції Алла ГОРДІЄНКО активно лобювала інтереси України, адже питання щодо захисту прав дитини в нашій країні сьогодні стоїть надзвичайно гостро.

Повномасштабна війна позбавляє дітей України права на безпеку. І найголовніше, як з'ясувалося, **багато країн на сьогодні й досі не усвідомлюють, що в Україні точиться страшна війна – про це або НЕ говорять, або дезінформують...** Саме тому Алла ГОРДІЄНКО виступила з гучною заявою про необхідність доносити правду до країн всього світу, особливо до дітей, адже багато з них сьогодні зростають у брехні.

Після завершення форуму під час неформального спілкування чимало представників секцій висловили свою прихильність до України, запевнили у беззаперечній підтримці та подякували Аллі Іванівні за важливу промову, адже попри розуміння наявності війни в Україні та її масштабів мало хто зі спільноти IBBY говорить про це вголос.

Офіційна церемонія відкриття конгресу 30 серпня розпочалася з привітання представників місцевої влади, а також з виступу **президента IBBY Сільвії ВАРДЕЛЛ**.

Головними подіями першого дня стали нагородження преміями:

1. **IBBY-ASANI** за популяризацію читання,
2. **IBBY-IREAD** «Видатний промоутер читання».

На другий день мали місце дві визначні події:

1. **ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ IBBY**
2. церемонія вручення **ПРЕМІЇ Г.К. АНДЕРСЕНА**.

Під час Генеральної асамблеї присутні прослухали звіт про дворічну роботу IBBY, а також проголосували за новий склад керівництва: президента, голову журі Премії Андерсена та членів виконавчого комітету, які працюватимуть наступні два роки. **Президентом обрано Басарат КАЗІМ (IBBY Пакистан), головою журі Премії Г. К. Андерсена – Шерін КРЕЙДІ (IBBY Ливан).**

Також на Генеральній Асамблеї обговорювалися проекти, підтримані благодійним фондом IBBY «**ДИТИ В КРИЗІ**».

Цьому питанню присвятила свій виступ і **президент української секції IBBY Алла ГОРДІЄНКО**, адже підтриманий IBBY проєкт НБУ для дітей «Бібліотека – всесвіт дитячої безпеки» вже другий рік поспіль активно впроваджується в роботу.

Під час виступу Алла ГОРДІЄНКО наголошувала не тільки на участі у проєкті, але й акцентувала увагу присутніх на реаліях нашого сьогодення. В Україні діти наразі перебувають «не в кризі, а в небезпеці». Стриманий, але водночас емоційний виступ, під час якого озвучені страшні цифри наслідків війни в Україні – статистика щодо загиблих, травмованих та депортованих до держави-агресора дітей, загиблих письменників та бібліотекарів, а також зруйнованих бібліотек та назавжди втрачених книжкових колекцій – отримав гучний резонанс.

Після завершення Генеральної Асамблеї чимало представників інших національних секцій IBBY зазначили, що насправді інформація, яку подають в їхніх країнах, вкрай недостатня, і більшість фактів вони почули сьогодні вперше.

У другій половині дня відбулися урочистості, присвячені офіційному врученню премії Ганса Кристіана Андерсена. Головні переможці премії – **Гайнц ЯНІШ**, лауреат премії 2024 року у номінації «Автор», та **Сідні СМІТ**, лауреат премії 2024 року у номінації «Ілюстратор» – особисто отримали свої нагороди та поділилися власними історіями на шляху до міжнародного визнання.

Головною подією останнього дня Конгресу стало оголошення та нагородження авторів, перекладачів та ілюстраторів, книжки яких увійшли до Почесного Списку IBBY-2024. Серед представників усіх країн, які подавали своїх кандидатів, була і Україна:

- **Олександр ГАВРОШ** увійшов до почесного списку авторів зі своїм твором «**Врятувати Тараса Шевченка**», (видавництво «Фоліо», 2020 р.)
- **Ростислав ПОПСЬКИЙ** поповнив почесний список ілюстраторів з ілюстраціями до власної книги «**Там, де блукають сні**» (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2023 р.).
- **Ганна ЯНОВСЬКА** увійшла до почесного списку перекладачів за переклад книги «**Як знайти лева**» англійської письменниці Рейчел Брайт (видавництво «Ранок», 2022 р.).

А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА

Проаналізувавши події Конгресу, можна сміливо стверджувати, що Україна отримала ще більше підтримки від міжнародної книжкової спільноти. Нас чують, нас розуміють, за нас вболівають! А ми продовжуємо працювати та боротися далі задля нашої Перемоги!

Наталія КАЦАРСЬКА

заступник директора
з наукової роботи
Херсонської обласної бібліотеки
для дітей імені Дніпрової Чайки

«БІБЛІОКРЕ@ТИВ» ПОВЕРТАЄТЬСЯ: У КОЛІ КРЕАТИВНИХ «ІДЕЙНИКІВ»

Що сьогодні надихає творити та креативити працівників? Що мотивує підвищувати кваліфікацію та постійно розвиватися у професійній сфері? Кар'єра, гроші, визнання – скажуть більшість, та тільки не бібліотекарі.

Гортаючи стрічки новин колег у соціальних мережах, відвідуючи сайти дитячих бібліотек, випадково зупиняєшся на чомусь і подумки говориш собі: «І я так хочу», «Це щось новеньке», «Моїм читачам це сподобається». Сьогодні, як ніколи, важливо відчувати себе не самотнім «турботником», який мужньо долає виклики та труднощі, а натхненним, творчим і важливим «ідейником» у бібліотечній спільноті, адже у творчому колі однодумців завжди відчувається підтримка, порада та мотивація.

Міжрегіональний ярмарок бібліотечних інновацій «БібліоКре@тив» вже багато років є прикладом того, як бібліотечна спільнота єднається заради особистісного професійного збагачення, наповнення свого професійного багажу і задля спілкування з творчими, наполегливими однодумцями, у яких спільна мета – читаючі діти.

Цього спекотного літа після дворічної перерви бібліотеки-партнери Міжрегіонального ярмарку бібліотечних інновацій домовилися про відновлення професійного заходу, який понад десятиліття об'єднував активних і креативних фахівців, сформував свої традиції та залишив вагомий слід у бібліотечній спільноті.

Учасниками професійного ком'юніті стали дитячі бібліотекарі з Донецької, Запорізької, Миколаївської, Одеської та Херсонської областей.

Спеціальною темою ярмарку цьогогоріч стала актуальна проблема сьогодення – підтримка ментального здоров'я дітей та дорослих, тому й захід проходив під гаслом **«Кольори твоєї сили: палітра ментального здоров'я»**.

Офіційне відкриття фахового зібрання відбулося за участі першого заступника голови Херсонської обласної державної (військової) адміністрації та голови Херсонської обласної ради, які відзначили важливу роль дитячих бібліотек у підтримці ментального здоров'я дітей в умовах війни.

Ярмарок проводиться під егідою **Української асоціації працівників бібліотек для дітей**, тож важливим та натхненним стало звернення її президента – **Алли ГОРДІЄНКО**, генерального директора НБУ для дітей, кандидата культурології, заслуженого працівника культури України, яка наголосила, що *бібліотечні працівники єдині у своїх поглядах щодо захисту, підтримки та виховання юного покоління українців, і від зусиль кожного залежить, якою сильною буде наша «культурна зброя» – слово та книга.*

У пленарній частині заходу виступили керівники бібліотек-співорганізаторів: **Ольга КРИЖАНОВСЬКА**, очільниця Херсонської обл. бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки, модератор цьогогорічного Ярмарку; **Тетяна ЖАЙВОРОНОК**, директор Миколаївської обл. бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна; **Лариса ДАНИЛОВА**, в.о. директора Запорізької обл. бібліотеки для дітей «Юний читач»; **Марина ОГАНЕСЯН**, директор Централізованої бібліотечної системи для дітей м. Ізмаїл Одеської обл., **Лілія КОЗІНЧЕНКО**, заступник директора з науково-методичної роботи Донецької обл. бібліотеки для дітей.

Бібліотеки-учасниці ярмарку обмінялися власним досвідом надання бібліотечних послуг в умовах війни. Варто відзначити величезну і важливу роботу колег з інших міст:

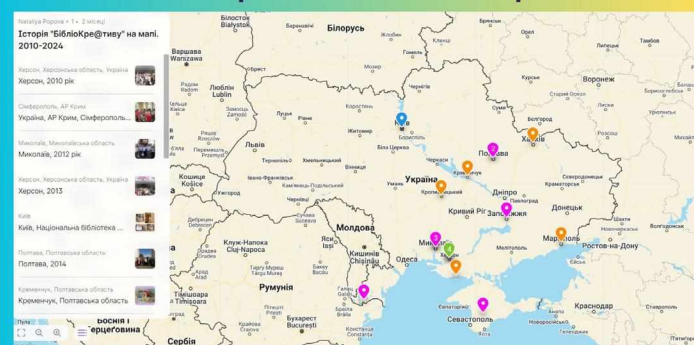
- Ізмаїла – допомога ЗСУ;
- Миколаєва – професійний підхід у підтримці дітей з числа ВПО;
- Донецької обл. бібліотеки для дітей – можливість бути на зв'язку зі своїми користувачами попри відстань;
- Херсонської обл. бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки – постійне піклування про ментальне здоров'я дітей під час різноманітних бібліотечних заходів;
- Запорізької обл. бібліотеки для дітей «Юний читач» – творчий підхід у подоланні спричинених війною викликів тощо.

Сучасні застосунки і програми дали змогу зафіксувати накопичений досвід і спогади минулих років. Так була створена стрічка «Згадати все! «БібліоКре@тив» на мапі України». На «часовій лінії» історії Міжрегіонального ярмарку інноваційних ідей бібліотек для дітей з'явилася 15-річна відмітка: адже вперше такий Ярмарок відбувся у Херсоні в 2010 році з ініціативи Херсонської обл. бібліотеки для дітей.

БібліоКре@тив-2024

"БібліоКре@тив" на мапі України

Центральною подією ярмарку традиційно стала «купівля-продаж» новацій – «ІДЕЯТОН», під час якої бібліотеки-учасниці презентували оригінальні ідеї, які зацікавили інших учасників заходу. Такі взаємообміни дають можливість поділитися досвідом і мотивують покращувати свій професійний рівень у залученні дітей до читання, просуванні сучасних бібліотечних послуг задля поліпшення їхнього ментального здоров'я.

Навколо книги – бібліорейс до країн ЄС

Автор ідеї: Крижановська Наталя,
завідувачка ВО дошкільників та учнів 1-4 кл.
Херсонської ОБД ім. Дніпрової Чайки

Зірви маску!

Автор-party у бібліотеці

Автор ідеї: Качарська Наталія,
завідувачка сектору абонемента
Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки

Така знайома й незнайома рідна українська мова...

Лінгвістична забавка

Автор ідеї:
Липина Аліона Григорівна,
головний бібліотекар ВО дошкільників та учнів 1-4 класів
Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки

Ключі від моєї суперсили

Бібліотерапевтичний

BOOK КВЕСТ

Центральна дитяча бібліотека
імені Олени Пчілки
м. Покровськ

Майстерня смаку "Гастрономічна подорож світом"

Полева Любов Олексіївна
бібліотекарка Гранітненської
сільської бібліотеки

загадкову візитку

«Алея слави України»

ЦБС для дітей

Українознавче лото

Чудова 7 сімка

м. Ізмаїл

ВИСТАВКА-ІНСТАЛЯЦІЯ «КНИГА В КАПЕЛЮСІ»

Ганна Чмельова,
завідувачка

відділу обслуговування
учнів 5-9 класів, МОБД

«Школа цифрового громадянства»

автор ідеї:
Щука Наталя, завідувачка відділу інформаційних
технологій та електронних ресурсів

ВІДЕОКАСТ «ЖИТТЯ І ПРИГОДИ ТІШКИ»

Полева Любов Олексіївна
бібліотекарка Гранітненської сільської бібліотеки

Ідеї були дуже різні: одні вперше народилися на світ саме для їх презентації під час Ярмарку, інші ж уже вдало апробовані колегами і мали успішні результати.

Презентовані 20 ідей стануть справжньою знахідкою для творчих бібліотекарів.

За реалізацією кожної з них можна спостерігати на спільному ресурсі бібліотек-засновниць Південноукраїнського міжрегіонального ярмарку бібліотечних інновацій – блозі «БібліоКре@тив», а про успіхи у впровадженні «придбаних» інновацій бібліотеки-«покупці» відзвітують вже на наступному ярмарку.

Як заохотити дітей до читання?

- Читання – приємна активність
- Читання – гра і веселощі
- Читання – це близькість і довіра
- Читання – спільний досвід
- Бібліотека – не тільки книгозбірня
- Читання має безліч різних форматів
- Книжка-картинка – дієвий формат для тематичних читань

Експертиза

- Тематичні списки сучасних книжок українських авторів
- Напрямок у сфері промоції читання
- Анотації й листівки-інтерв'ю з творчими дитячими і підлітковими читачами

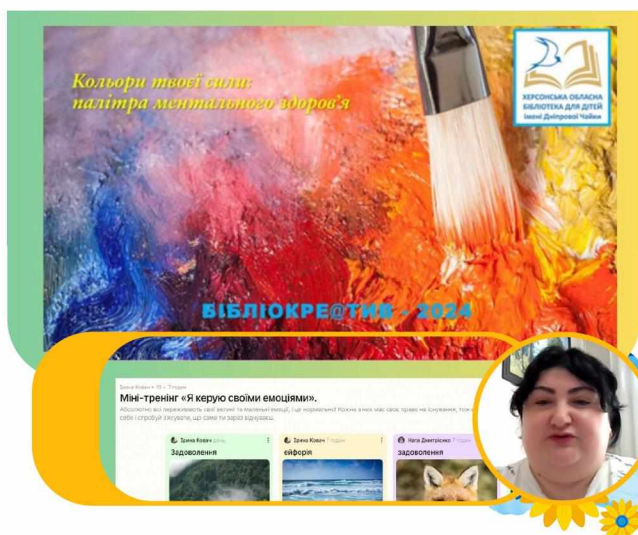

Корисною складовою професійного навчання для бібліотечних працівників став виступ **Ольги КУПРІЯН¹**, яка презентувала різноманітні проекти на підтримку дитячого читання та покращення ментального здоров'я дитини від платформи «BaraBooka. Простір української дитячої книги». Вона поділилася корисними напрацюваннями й ресурсами, які допоможуть бібліотечним працівникам більш вдало залучати до своєї роботи письменників та видавців книг задля реалізації просвітницької діяльності.

¹ Українська письменниця, літературний критик, літературознавець, співзасновниця щорічного рейтингу «Критика: найкращі дитячі та підліткові книжки року».

Презентації інноваційних ідей, обмін досвідом та дискусії щодо впровадження нових форм роботи чергувалися з «творчими перервами»: обидва дні ярмарку супроводжувалися різноманітними **експрес-вправами з «Палітри ментального здоров'я»**, проведеними **Іриною КОВАЧ²**.

Сьогодні відомо кожному, що турбота про дітей починається з турботи про себе. Так, учасники визначали «колір» своєї професії, застосовували дихальні практики, навчалися керувати своїми емоціями через різноманітні образи, дізнавалися про цікаві інструменти у роботі з дітьми, грали, релаксували і навіть генерували свої «кольорові мрії» про бібліотечне майбутнє.

² Заступник директора з організації бібліотечного обслуговування Херсонської обл. бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки, психологиня, сертифікований медіатренер.

«Відновлення для дорослих, що піклуються про дітей»

Вправа: «Як живе втома в мені»

1. Опишіть, спираючись на останню стресову ситуацію, які прояви ви помітили за собою, складіть список.
2. Нормалізуйте написане
3. Напишіть слова підтримки

Другий день ярмарку розпочався з воркшопу від **Ірени СТРОГОВОЇ³**. Пані Інна розповіла про тривожні відчуття і неочевидні прояви втоми, які сьогодні знайомі більшості, та поділилася практичними порадами, як цьому можна зарадити, тобто самостійно й легко відновити свої сили. Адже творчість і креативність у роботі – це результат гармонійного та відновленого стану працівника.

³ Психологиня когнітивно-поведінкової терапії та проєктів Музею воєнного дитинства «Відновлення для дорослих, що піклуються про дітей».

Професійна програма ярмарку традиційно містила модуль **«УСПІХ РОКУ»**, в якому бібліотеки-учасниці презентували найбільш вдалі та ефективні проекти й акції, реалізовані протягом 2022-2024 років.

Важливими і суспільно значущими напрацюваннями колег стали:

- ✓проект психологічної підтримки дітей, зокрема з родин ВПО, «Лікування мистецтвом» ЦБС для дітей міста Ізмаїл;
- ✓travel-проект Миколаївської обласної бібліотеки для дітей імені В.О. Лягіна «Творимо позитив для маленьких читачів»;
- ✓«Історія успішної трансформації, або Як втримати користувача в умовах абсолютного онлайну» Донецької обласної бібліотеки для дітей;
- ✓«Мандрівний хаб стійкості» – проект стимулювання дитячого читання з елементами бібліотерапії та змістовним компонентом на підтримку національно-патріотичного виховання Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки;
- ✓онлайн-проект з популяризації книги та читання Запорізької обласної бібліотеки для дітей «Юний читач» «Читоматія: читай, пізнавай, твори».

Кожен з проектів вражає своєю залученістю, масштабністю, творчим та особистісним підходом, прагненням за будь-яких важких умов зберегти свого користувача, підтримати і допомогти йому в навчанні й дозвіллі.

І чого тільки не «продавали» на ярмарку цього літа: **квести, віртуальні мандрівки, майстерні смаку, бібліотерапевтичні сесії, лінгвістичні забавки, турагенство, майстерки, відеоподкасти, марафон кросснів** та багато іншого.

«Продаж-купівля» супроводжувалася обговореннями, дискусіями щодо інноваційності ідей, їх специфіки, а зацікавленість та залученість «бібліотечних профі» у цей процес була максимальна.

Наприкінці професійного заходу визначено переможців традиційного рейтингового голосування «Вибір року». Автори ідей, які на думку учасників були найкращими, отримали дипломи переможців. Учасниками онлайн-заходу стали 81 фахівець із бібліотек для дітей та публічних бібліотек, що обслуговують дітей, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської областей. За підсумками XII «БібліоКре@тиву» кожен учасник отримав у свою методичну скарбничку багато чудових інноваційних ідей, перспективних думок, професійних порад і продуктивних планів на майбутнє.

Теплі слова, підтримка від керівництва і колег сьогодні надзвичайно важливі, адже мотивують і надихають на нові звершення. Радіємо вдалим «покупкам» колег, нехай кожному вистачить наснаги та сил реалізувати придбані ідеї якнайкраще!

Наталія ТУРЧИН

завідувач відділу рідкісних
і цінних книг
Національної бібліотеки України
для дітей

«ТВОРЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ»: ЕЛЕКТРОННИЙ ДОВІДНИК

Фонд відділу рідкісних і цінних книг НБУ для дітей

Рідкісні книги є матеріальним символом духовної скарбниці людства, виявом його колективної пам'яті, тому їх вивчення, збереження і забезпечення доступу до них сучасним та майбутнім поколінням є одним із найважливіших завдань НБУ для дітей.

Кожне україномовне видання XIX – початку XX ст. є справжнім раритетом. Це зумовлено історичними подіями на теренах України, оскільки за часів царату випуск книг для дітей і дорослих національними мовами в окремі періоди або зовсім заборонявся, або значною мірою обмежувався. Поразка українських національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. призвела до ліквідації національної державності та чергової зміни політично-адміністративного устрою на землях України. Більша частина її територій опинилася під владою більшовиків, що негативно позначилося на україномовному книговиданні, яке сприймалося новою владою як ідеологічно вороже явище. Українське друковане слово впевнено витісняла російська література і преса.

У відділі рідкісних та цінних видань ведеться копівна робота щодо збору інформації про кожне видання та представлення досліджуваного матеріалу користувачам. Фахівці підготували низку вебресурсів, електронні покажчики та довідники, успішно функціонують вебпроекти.

Усі ресурси представлені в розділі «МУЗЕЙ КНИГИ» на сайті бібліотеки. Зокрема, серед багатьох ресурсів можна виділити каталог-путівник «Колекція «Українська дитяча періодика початку XX ст. фонду рідкісних та цінних видань Національної бібліотеки України для дітей», де подано інформацію про кожне періодичне видання: загальна характеристика та історія видання, загальний зведений опис видання, а також зміст кожного окремого номера. До каталогу включено 17 назв періодичних видань (425 записів).

Цікавою була робота з вивчення діяльності перших дитячих бібліотек міста Києва; інформацію збирали з усіх можливих джерел. Докладніше про першу дитячу бібліотеку можна дізнатися, ознайомившись із віртуальною виставкою «Колекція «Бібліотеки Дори Доброї» у фондах НБУ для дітей», де представлено колекцію книжок та періодичних видань із фондів першої спеціалізованої публічної бібліотеки для дітей у місті Києві, які зберігаються у фонді відділу. Також підготовлено віртуальну виставку «Перші безоплатні бібліотеки для дітей м. Києва», яка розкриває фонд та історію бібліотеки благодійного товариства «Ліга захисту дитинства».

Пізнавальною та інформативною є робота над проектом «Вітчизняне книговидавництво для дітей: видані століття тому». Шість випусків циклу за 1919-1924 рр. розкривають історичні умови українського книговидавництва та книгорозповсюдження, демонструють кращі зразки дитячих книг, що зберігаються у фонді відділу. У 2023 році було започатковано новий проект «Творці української книжки: повертаємо імена» – цикл презентацій про українських художників-ілюстраторів. Підготовлено чотири випуски циклу про творчий доробок Івана БУРЯЧКА, Охрима СУДОМОРИ, Бориса КРЮКОВА та Миколи ПОГРІБНЯКА. Робота над проектом продовжується.

У відділі рідкісних та цінних видань тривалий час активно проводиться вивчення частини фонду відділу «Художня література українських авторів». За сформованим списком авторів видань (письменники та ілюстратори) з фонду відділу та розробленою структурою подання інформації зібрані матеріали висвітлюються в електронному довіднику «Творці української дитячої книжки у фонді відділу рідкісних та цінних видань Національної бібліотеки України для дітей».

Інформація про особистість містить і висвітлює: прізвище, найбільш вживане прізвище; криптоніми і псевдоніми; дати життя; географічні назви міст перебування; чи є особа дитячим письменником, або ж її творчий доробок увійшов до кола дитячого читання; бібліографію (біографічні статті в списку видань із фондів НБУ для дітей, статті з інтернету, електронні ресурси); бібліографію творів книг та творів, які друкувалися на сторінках періодичних видань (з фонду відділу рідкісних та цінних видань бібліотеки); іконографію персоналії; коротку біографічну довідку. Також зазначаємо наявну інформацію щодо звань, відзнак та нагород. Інформативними є відомості щодо роду діяльності: історик, педагог, мистецтвознавець, художник, графік тощо.

Збір інформації за визначеною схемою допомагає пізнати багатогранний творчий доробок та життєвий шлях творців, представити книги авторів, наявні у фонді бібліотеки.

Розміщення відомостей про митців дитячої книги здійснюється за алфавітом.

Електронний довідник постійно поповнюється інформацією про нових авторів, містить відомості не лише про відомих в Україні майстрів слова і пензля, а й відкриває імена малознаних і маловідомих творців, які за обставинами долі та історичних подій безпідставно репресовані, заборонені або забуті, але їхні твори зберігаються у фонді відділу. Наприклад, **Василь АТАМАНЮК** (псевдонім *Василь Яблуненко*). Письменник народився у бідній селянській родині на Косівщині. Навчався в Коломийській гімназії, закінчив юридичний факультет Львівського університету. Писав твори для дітей, а також вірші, оповідання, переклади та літературно-критичні статті, які друкував у газетах і журналах, його твори увійшли в коло дитячого читання. У фонді відділу зберігається п'єса-казка автора «Дві казки» (1929). Доля письменника склалася трагічно — його було засуджено та розстріляно у 1937 році.

Наступний автор — **Григорій БАБЕНКО**, за фахом лікар. Наприкінці 1920-х рр. написав повість «Шляхом бурхливим» про події в Україні часів козаччини. Подальша доля письменника не відома. У нашому фонді зберігаються повісті «В тумані минулого» (Харків, 1927), «Шляхом бурхливим» (Київ, 1931), оповідання «Люди з червоної скелі» (Харків, 1929). Але дослідники звертають увагу, що у бібліотеках майже не залишилося книжок Г. Бабенка, бо твори автора у 1930-х роках потрапили до переліку «ідеологічно ворожих» і вилучені з книгозбірень. Однак сам автор у списках репресованих не знайдений. Про нього не згадують ані письменники, ані дослідники. Лише у 2003 р. літературознавці знайшли коротку автобіографію й кілька листів автора. Жодна вітчизняна енциклопедія й досі не містить відомостей про письменника.

Перелік авторів можна продовжити. Це і письменник **Сергій БАСКО**, який у 1920-х роках написав для дітей п'єси й повісті «Немає нашого дідуся» (1926), «На зміну» (1927), «Омелько» (1928), «За всяку ціну» (1930). У фонді відділу зберігається повість для дітей «Омелько» (Київ, 1928, 1930). Подальша доля письменника знову ж таки невідома.

У коло дитячого читання увійшли і твори репресованого радянською владою **Миколи БОГУСЛАВСЬКОГО**. У нашому фонді зберігається видання «Маленький герой» (Харків, 1929, 1931). Кубанські козаки називали автора «бандурним батьком»; адже завдяки зусиллям М. Богуславського до 1917 року бандуристи були майже у кожній станиці. У 1930-1933 рр. Микола Богуславський перебував у в'язниці, де й помер.

Серед письменників, які належали до літературного угруповання МАРС, найбільш загальною й маловивченою постаттю є **Гордій БРАСЮК**. Його ім'я майже невідоме сучасникам. Твори письменника увійшли у коло дитячого читання. Він автор оповідань «Безпутні» (1926) та «Устинка» (1927), які зберігаються у фонді відділу. Сам письменник був реабілітований посмертно.

Також цікава та сповнена випробувань і доленосних зустрічей доля поета, журналіста, дитячого письменника **Юрія БУДЯКА** (справжнє прізвище *Покос*). Він автор збірок для дітей «Зима» (Київ, 1928), «Зозуля-регедзуля» (Київ, 1927), «Лелека-здалека» (Київ, 1928), збірок «Співаночки-стьожечки» (4 пучка) (Київ, 1928), «Червоний мак» (Київ, 1930), байок «Мак та жито» (Київ, 1928), які є окрасою фонду відділу.

Український письменник-гуморист і сатирик **Іван КОВТУН** (відомий під літературним псевдонімом *Юрій Вухналь*), родом з Харківщини. Здобувши освіту педагога, він плідно працював у редакціях газет та журналів, де друкувалися його нариси, фейлетони, гуморески. Твори автора увійшли в коло дитячого читання. У фонді зберігаються збірка гуморесок «На злобу дня» (Київ, 1927), оповідання «Помилка професора Кіма» (Київ, 1929), повість «Чанг» (Київ, 1931), роман «Азіятський аероліт» (Київ, 1931). Твори Ю. Вухналя друкувалися і в журналі для дітей «Червоні квіти».

Наступне ім'я — **Микола ГАЄВСЬКИЙ**, представник народної галицької української інтелігенції, що опинився у коловороті великих політичних подій, не уникаючи репресій 30-х років. Офіційних відомостей про письменника ми не знайшли, проте він став головним героєм роману Володимира Гжицького «Ніч і день».

Творчий доробок письменника **Модеста ЛЕВИЦЬКОГО** — це художня проза, публіцистика, спогади, водевілі, науково-популярні праці та високохудожні переклади. Твори письменника

розкидані у різноманітних часописах того часу під різними псевдонімами (М.Л., М.П., М. Виборний, Макогоненко, Дід Модест, М. Пилипович, М. Рогаль та ін.), тому тепер їх відшукати нелегко. Через українську спрямованість у радянський час його художня спадщина замовчувалася, а твори були зараховані до «націоналістичних». Лише 1966 року у Львові випустили першу авторську книжку оповідань. У відділі зберігаються оповідання «Петрусів сон» (Київ, 1919), «Дві казки» (Київ, 1927), «Лихо з вогнем» (Київ, 1930).

Автор **Антін Лотоцький** – непересічна особистість. Донедавна ім'я цього талановитого письменника, журналіста, видавця, педагога й громадського діяча було мало-відоме сучасним читачам. Його творчість випала з поля зору українського літературознавства, твори не видавалися. А найбільшим «злочином» А. Лотоцького було те, що він добровільно став у лави Українських Січових Стрільців і поряд з іншими письменниками воював за державність України. Свої вірші він підписував псевдонімом «Я. Вільшанко»; публіцистичні твори на потребу дня – «Лотон»; байки і сатиру – псевдонімом «То-то-Долото». Неоціненною заслугою А. Лотоцького була його участь у львівському часописі «Світ дитини» (1919-1939). Жоден журнал не обходився без віршів, оповідань, драматичних сцен, які належали перу А. Лотоцького.

У фонді відділу зберігаються твори автора:

- «Казка про шевчика Копитка та про качурика Квака» (Київ, 1924);
- «Коник Стрибунець» (Київ, 1922);
- «Червона Шапочка» (Київ, 1921);
- «Вільгельм Тель» (Київ, 1921);
- збірка «Історичні оповідання» (Київ, 1931);
- «Лицар Добриня» (Київ, 1927);
- переклади творів М. Сервантеса та Едмондо Де Амічіса.

Ще один автор з таким же прізвищем – **Олександр ЛОТОЦЬКИЙ**, письменник, перекладач, видавець, публіцист, чиї твори увійшли в коло дитячого читання. Найбільш відоме його літературне ім'я – Білоусенко Олександр, хоча мав цілу низку псевдонімів (О. Білоусенко, Купер'ян Спориш, Лотоцці, О.І. Подоляк, О. Липовецький, О. Лобанський, О. Любенький, П. Краєвський, П. Сухоцький, Чиж, *Spektator*) та криптонімів (А.Б., А.Л., О.Б., О.І.Л., О.Л-ий). У фонді творчий доробок письменника представлений наступними виданнями: співана казочка «Колобок» (Петроград, 1916), «Пригоди вовка-неситого» (Львів, 1921), збірка байок «Зайчик-побігайчик» (Львів, 1928).

Дитячу книгу творили не тільки майстри слова, а й майстри пензля. Відомості про художників та ілюстраторів, їхній творчий доробок та життєвий шлях, ілюстровані ними видання з фонду відділу також представлені в електронному довіднику. Наприклад, **Володимир ГАГЕНМЕЙСТЕР** – український графік, мистецтвознавець і видавець. Його творча праця була спрямована на розвиток і популяризацію українського національного мистецтва. У 1936 році з його оправою й форзацем у Держлітвидаві України вийшла «Лісова пісня» Лесі Українки, наступного року – Шевченкові «Поєми». Митець заарештований у 1937 році за участь в українській націоналістичній організації та у шпигунстві на користь буржуазної Польщі, розстріляний 1938 року. У фонді зберігається видання Лесі Українки «Лісова пісня» (Харків, 1937) з оформленою оправою і форзацем В. Гагенмейстера.

Художник-ілюстратор дитячих книг **Михайло ГЛУХОВ** активно працював у редколегіях різних видавництв України, у редакціях українських журналів для дітей та юнацтва «Жовтень», «Піонерія», «Червоні квіти».

Відомостей про художників-ілюстраторів **В. ГОЛЬМАНА** та **А. ГОРОХОВЦЕВА** немає, але переглянути їхні ілюстрації та малюнки можна в журналах для дітей та книгах фонду рідкісних та цінних видань.

Ілюстратор **І. БУРЯЧОК** (справжнє прізвище Боряк, мистецькі псевдоніми – *І. Буруля, Невір, Нев*) першу художню освіту отримав у Київській рисувальній школі М. Мурашка, закінчив Краківську академію мистецтв. Особливою ознакою в ілюстрованих ним книжках для дітей є домінантна роль малюнка над текстом.

У фонді відділу можна переглянути малюнки художника у виданнях:

- «Українські народні казки, вибрані для дітей» (1910);
- збіроці С. Черкасенка «Маленький горбань та інші оповідання» (1911);
- «Казки» Захаріса Топеліуса, виданих у 1908 році.

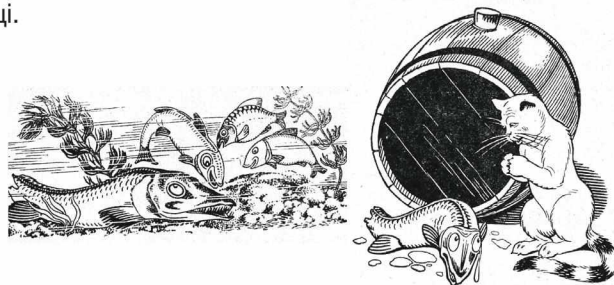

У Лаврській іконописній майстерні у класі Івана Їжакевича, потім у Київському художньому училищі навчався український художник-графік **Охрім СУДОМОРА**.

Ілюстрував переважно дитячі книжки, мав самодостатній авторський стиль та досконалу техніку виконання.

Неймовірні видання з його малюнками у фонді відділу:

- «Війна Грибів з Жуками» (1919);
- «Бім-бом, дзелень-бом!» (1919);
- «Прибадашка» (1919);
- «Коза и семеро козлят» (1927);
- Гаїнна Коваленко «Як люди їздять» (1928);
- Чубук Г. «Бур'яни» (1928);
- Донченко О. «Івасик рибалка» (1928);
- Забіла Н. «У морі» (1928).

У фонді відділу можна переглянути видання з малюнками українського театального художника, графіка, майстра мозаїки, ілюстратора дитячих книжок **Бориса КРЮКОВА** (псевдонім – *Іван Усатенко*).

Найяскравіші серед них:

- «Коза дереза» (1929);
- «Пожарня» (1931);
- «Нумо, хто кінець знайде?» (1929);
- «Про свинку-щетинку чорнесеньку спинку» (1930) та інші.

Понад 20 назв книжечок для дітей з ілюстраціями художника-педагога **Миколи ПОГРІБНЯКА** є окрасою фонду відділу.

Це книжечки з «Серії народніх байок і казок», виданих у 1920 році: «Журавель цибабий і синиця-вдовиця», «Дурна ворона», «Зайчик-побігайчик», «Лисичка-сестричка й кум Лис», «Мишка-Шкряботушка», «Медвідь-косолап», «Сизокрилий орел». А ще видання І. Труби «Як гриби збиралися воювати з жуками» (1917), В. Олександрів «Чижикове весілля» (1917), збірки «Малюйте, діти!» (1919), «Нашим діткам загадки» (1926) та інші.

У книгах залишаються жити думки, прагнення, мрії не лише наших сучасників, а й представників минулих поколінь. Рідкісні та цінні видання – жива пам'ять, невичерпне джерело фактів і подій минулого, вони мають виняткову наукову, духовну й матеріальну цінність. Саме робота відділу з вивчення та популяризації творів фонду рідкісних та цінних видань свідчить про наявність та розвиток дослідницького напрямку в діяльності фондоутримувача, допомагає продовжити життя книгам, представити їх історію сучасному користувачеві, відкрити нові призабуті імена творців дитячої літератури, віднайти джерела для перевидання дитячої книги. Робота над електронним довідником «Творці української дитячої книжки у фонді відділу рідкісних та цінних видань Національної бібліотеки України для дітей» триває і надалі продовжуватиметься. Цей доробок не лише допомагає розкриттю скарбів фонду цього відділу, а й сприяє пошуку інформації про творців української книги першої половини ХХ століття.

Наталія ОНОФРІЙЧУК

завідувач
науково-методичного відділу
Рівненської обласної
бібліотеки для дітей

КОНКУРС ВІДЕОТЕКА «НАША ШКОЛА»:

запрошуємо до читання
за шкільною програмою

Влітку школярам хочеться насолоджуватися канікулами. Але відпочинок так швидко минає, і невдовзі вересень знову покличе до школи. Та й читання за шкільною програмою ніхто не відміняв.

У Рівненській обласній бібліотеці для дітей винайшли спосіб, як зробити цікавішим читання рекомендованих творів. І заохочувати до цього запросили самих же учнів. За підтримки Обласного департаменту освіти і науки Рівненської ОДА з метою підвищення загальнокультурного рівня школярів і поліпшення навичок застосування сучасних технічних засобів наприкінці травня було оголошено **обласний проект-конкурс – Відеотека «Наша школа»**.

Завдання його полягало у створенні електронної добірки коротких відеороликів читання уривків з творів за шкільними програмами з української та світової літератури середньої і старшої школи. Вік учасників – 10-18 років. Участь у проекті взяли також і бібліотечні працівники, які записали 8 відеочитань книг за програмою у бібліотеці.

Відеотека «Наша школа» 2024

Протягом червня-липня на електронну скриньку авторки – координатора проєкту, письменниці і бібліотекарки **Євгенії ПІРОГ** надходили п'ятихвилинні відеоролики учнів з різних куточків Рівненщини. А підписники наших сторінок у соцмережах мали змогу побачити усі відеороботи учасників творчого змагання.

Варто відзначити різноманіття читацьких уподобань у виборі книг, які учні читали й радили іншим, майстерність подачі обраного літературного твору, артистизм окремих читців. Усі ці чинники враховували члени журі конкурсу.

До розгляду відеоробіт і визначення переможців читацьких змагань залучили міжрегіональне журі у складі фахівців Рівненщини, Дніпропетровщини, Донеччини й Тернопільщини:

- **Мар'яна СОЛОВЕЙ**, методист лабораторії суспільно-гуманітарної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- **Валентина БЕЗУШКО**, провідна бібліотекарка Рівненської ОБД;
- **Оксана МУРАВЬОВА**, засновниця Українського розмовного клубу «Файно», яка переїхала до м. Бережани Тернопільської обл. з м. Краматорськ;
- **Айна КИРПІЧОВА**, модераторка розмовного клубу «РІКА» в м. Дніпро, викладачка української мови з м. Макіївка;
- **Наталія НАЗАРУК**, директор РОБД і голова журі.

Розглянувши та оцінивши **23 відеороботи від 22-х учасників**, члени журі визначили I, II і III місця, а також три Гран-прі у різних номінаціях та вікових категоріях.

Серед книг, які озвучили діти, є твори класиків та сучасних авторів. Зокрема, учні середньої школи читали уривки з книг **Івана ФРАНКА** «Фарбований лис», **Всеволода НЕСТАЙКА** «Тореадори з Васюківки», **Зірки МЕНЗАТЮК** «Ангел золоте волосся», **Галини КИРПИ** «Мій тато став зіркою» тощо.

Відеотека «Наша школа»

Електронна добірка відеороликів читання творів шкільної програми з української та світової літератури

Рівне – 2024

Читає **Ірина КОТЯЙ**
Відзнака III ступеня;
номінація «Українська література»

Галина КИРПА
«МІЙ ТАТО СТАВ ЗІРКОЮ»
(уривок)
Читає **Поліна РОМАНІШЕНА**
Відзнака I ступеня;
номінація «Українська література»

Читає **Юлія РИБАК**
Відзнака «Кінодебют»;
номінація «Українська література»

1:22/11:43

Зарубіжна література представлена творами **Джона КІТСА**, **Марка ТВЕНА** та інших відомих письменників. Читці старшої вікової групи зробили відеозаписи творів **Володимира СОСЮРИ** «Любть Україну», **Панаса МИРНОГО** «Хіба ревуть воли, як ясла повні», **Миколи ВОРОНОГО** «Блакитна панна», **Валентина ЧЕМЕРИСА** «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання».

Серед зарубіжних письменників старшокласники обрали детектив **«Собака Баскервілів»** Артура Конан-Дойла, оповідання **«Снап»** Ернеста Сетона-Томпсона, фентезі **«Гаррі Поттер і філософський камінь»** Джоан Роулінг тощо.

Окремою номінацією було виділено читців поезії. Члени журі високо оцінили натхненно прочитані уривки з творів **Фрідріха ШІЛЛЕРА** «Ода до радості», **Вільяма ШЕКСПІРА** «Гамлет» та «Ромео і Джульєтта», **Йогана Вольфганга ГЕТЕ** «Вільшаний король».

Хоча журі працювало дистанційно, проте усі його члени одногolosно зійшлися на думці, кому присуджувати **ГРАН-ПРІ**. Це діти, які дуже артистично подали матеріал, прониклися подіями творів та переживаннями своїх героїв. Отож найвищої оцінки у різних номінаціях заслужили відеороботи **Діани ПИЛИПЧУК**, учениці Туменського ліцею Висоцької територіальної громади, **Назарія МУХИ**, с. Висоцьк Сарненського району та **Вікторії МАТВІЙЧУК**, учениці Обласного спортивного ліцею м. Костопіль.

Відеотека «Наша школа» 2024

На початку серпня до обласної дитячої книгозбірні з'їхалися майже всі учасники конкурсу на фінальний захід **«Відеотека «Наша школа»: підсумки і здобутки»**.

Разом із своїми рідними діти долучилися до феєричної святкової імпрези. Працівники бібліотеки старанно готувалися до цієї зустрічі, адже декому з учнів довелося їхати з найвіддаленіших куточків Рівненщини, що на кордоні з Білоруссю. Взагалі географія населених пунктів наших учасників досить широка у межах області. Завдячуючи сучасним технологіям, попри ризики, пов'язані з війною, участь у конкурсі змогли взяти юні мешканці з 9 громад: Дубенської, Гощанської, Рокитнівської, Мізоцької, Сарненської, Висоцької, Березнівської, Клеванської, Костопільської.

Участь у нагородженні дітей взяла:

- **Галина КОВАЛЬЧУК**, начальник відділу регіональної культурної політики Управління культури і туризму Рівненської ОДА.

Нагороди у різних номінаціях вручили також:

- **Володимир МЕЛЬНИК**, заступник директора Рівненської ОБД, та член журі конкурсу,
- **Мар'яна СОЛОВЕЙ**.

Усі школярі отримали відзнаки та подарунки від бібліотеки: книги, сувеніри, книжкові закладки, патріотичні браслети. Не обійшлося і без чаювання.

Цікавинкою заходу стало створення Читацького глобусу Рівненщини. На символічну земну кулю діти з допомогою дорослих наклеїли назви своїх населених пунктів та коротко ознайомили присутніх зі своїми рідними селами й містами. Своє відеовітання школярам надіслала одна із членів журі – **• Айна КИРПИЧОВА: «Дорогі учасники конкурсу! Ви зробили дуже корисну справу. Ви не лише самі прочитали, озвучили твори за шкільною програмою, але й своїм прикладом заохотили до читання інших. Набагато цікавіше подивитися ролик, а потім прочитати, що ж буде далі»**.

Із задоволенням присутні переглянули відеороботу однієї з переможниць конкурсу – **Діани ПИЛИПЧУК**. Вона прочитала уривок з книги **Галини МАЛИК «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»** і відзначила, що: «...високий рівень читання, артистизм, настрої учасниці конкурсу – це ідеально створений образ головної героїні Алі».

Конкурс завершено. Добірку відео можна переглянути на сайті Рівненської обласної бібліотеки для дітей. Сподіваємося, вони стануть корисними для тих, хто опановує шкільну програму з літератури. Бібліотека розширила коло зв'язків з територіальними громадами області, установами освіти. Та найголовніше – ми ще раз переконалися, що наші діти читають!

Тетяна ДУДЧАК

завідувач
відділу науково-методичної та
інформаційно-бібліографічної роботи
КУ «Чернівецька обласна бібліотека
для дітей»

ОЛЕНА ПЧІЛКА – БАРВИ ТВОРЧОСТІ

Сучасне молоде покоління орієнтоване переважно на спілкування у віртуальному середовищі, тому важко переоцінити значущість промоції читання, яка актуалізує потребу в книзі як носії інформації.

Бібліографія залишається необхідним інструментом популяризації читання. Одним із цікавих напрямів інформування користувачів є створення малих форм бібліографії – закладок, флаєрів, листівок, буклетів рекомендаційних списків літератури, пам'яток тощо. Ця інформаційно-бібліографічна продукція для різних категорій користувачів орієнтована на читацькі запити та потреби з урахуванням вікових особливостей і є досить популярною серед читачів-дітей.

Малі форми бібліографічної роботи можуть бути присвячені конкретній тематиці та вміщувати певну інформацію.

Наприклад, закладка про письменника, як правило, надає відомості про автора, де може бути його портрет,

фото обкладинки книги, невеликий уривок з твору, біографічні дані тощо. Бажано, щоб в інформаційній закладці було вказано інформацію про наявність книги у фонді бібліотеки або посилання на інтернет-ресурс, з якого отримана інформація.

Фото Олена Пчілка. 1880-ті рр. © Музей видатних діячів української культури. <https://mvdruk.com.ua/>

Ольга Петрівна Косач,
до шлюбу Драгоманова,
відома під псевдонімом **Олена ПЧІЛКА**

У 2024 р. на державному рівні відзначають 175-річний ювілей великої українки, письменниці, фольклористки, етнографа, перекладачки, редакторки, видавця, громадської діячки, яка все своє життя плекала українські традиції, мову, культуру, історію, – **Ольги Петрівни ДРАГОМАНОВОЇ-КОСАЧ** (творчий псевдонім – **Олена ПЧІЛКА**).

Її творчий спадок донині залишається малознаним і малодоступним. Та й дата народження Ольги Петрівни досі викликає суперечки у дослідників її життєвого та творчого шляху, оскільки різні документальні джерела містять відмінну інформацію.

З метою популяризації серед читачів-дітей творчості славетної українки бібліотеки активно впроваджують у життя різні форми роботи.

Чернівецька обласна бібліотека для дітей спільно з партнерами – Чернівецькою обласною організацією НСПУ, ГО «Об'єднання митців Буковини», ТОВ «Друк Арт» та за сприяння Управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації (ОВА) – організувала та провела **обласний онлайн-конкурс з фахової майстерності на кращий рекламний продукт з промоції творчості серед читачів-дітей «Олена Пчілка – барви творчості»**.

Журі

Конкурс проводився дистанційно з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій і ресурсів з 01 лютого по 01 червня 2024 р. Участь у ньому взяли публічні, центральні, міські та сільські бібліотеки територіальних громад Чернівецької області, що надають бібліотечно-інформаційні послуги дітям (усього 29 бібліотек). До створення конкурсних матеріалів також долучилися користувачі деяких бібліотек. Умови конкурсу передбачали створення бібліографічного рекламного продукту про Олену Пчілку з метою популяризації творчого надбання письменниці серед читачів-дітей та застосування його у заходах із промоції дитячого читання.

Під час оцінювання робіт журі враховувало професійний підбір біографічних матеріалів та творів письменниці, оригінальність та креативність дизайну, доступність реклами її творчості серед читачів-дітей. Бібліотекарі творчо підійшли до участі в конкурсі. Відповідно до умов фахівці створювали проекти в е-вигляді, тому мали безліч інноваційних можливостей: використання QR-кодів з посиланнями на сторінки бібліотек у соцмережах та сайти, де можна прочитати твори письменниці; оформлення дизайнів у різних графічних програмах; посилання на твори Олени Пчілки в е-каталогах бібліотек України; можливість працювати з різними сайтами про українських письменників тощо.

Журі визначило переможців у двох номінаціях. Переможці в номінації «ІНФОРМАЦІЙНА ЗАКЛАДКА»

I місце – Спеціалізована міська бібліотека-філія для дітей Хотинської міської ради; **Людмила СЕМЕНКО**, завідувач бібліотеки.

II місце – КЗ «Публічна бібліотека села Горбова Острицької сільської ради»; **Марія ФОМИНОВА**, в. о. директора.

II місце – Коритненська сільська бібліотека Банилівської сільської ради; **Одарка КОЛОТИЛО**, завідувач бібліотеки.

II місце – Мошанецький філіал КУ «Кельменецька публічна бібліотека» Кельменецької селищної ради; **Ірина ДЕРЕВ'ЯНКО**, завідувач бібліотеки.

III місце – Дністрівський філіал КУ «Кельменецька публічна бібліотека» Кельменецької селищної ради; **Любов ГАВРИЛЮК**, завідувач бібліотеки, та Матвій Чебан, користувач бібліотеки.

III місце – бібліотека с. Просіка Сучевенської сільської ради; **Родіка ЗЕГРЯ**, завідувач бібліотеки.

III місце – бібліотека с. Банилів-Підгірний КЗ «Публічна бібліотека Сторожинецької міської ради»; **Тетяна КОВАЛЬ**, провідний бібліотекар, та Олександра Косенкова, користувач бібліотеки.

III місце – Бібліотека с. Усть-Путиля Мариничівського ЦКіД Усть-Путильської сільської ради; **Надія ЯНОВСЬКА**, бібліотекар.

Бібліотеки сьогодення покликані позитивно впливати на естетичні смаки читачів і сприяти, щоб читання стало для них щоденною потребою. Малі форми бібліографічної роботи допоможуть популяризувати класичну та сучасну українську літературу як невід'ємну частину національної культури серед читачів-дітей.

Переможці в номінації «ФЛАЕР»

I місце – Сокирянська філія КЗ «Центр культурних послуг Сокирянської міської ради» «Публічна міська бібліотека»; **Тетяна ІКОНЕНА**, провідний бібліотекар.

II місце – Комарівський філіал КУ «Кельменецька публічна бібліотека» Кельменецької селищної ради; **Леся ХАРЧЕНКО**, завідувач бібліотеки.

II місце – Бібліотека-філія с. Рингач КУ «Новоселицька публічна бібліотека» Новоселицької міської ради; **Марія ГОРОДНИЦЬКА**, бібліотекар.

II місце – Кострижівська селищна бібліотека Кострижівської ТГ; **Людмила КАЛИНЮК**, бібліотекар.

III місце – Лукачанський філіал КУ «Кельменецька публічна бібліотека» Кельменецької селищної ради; **Ніна МАРЦЕНЮК**, завідувач бібліотеки.

III місце – Бібліотека-філія с. Зелений Гай КУ «Новоселицька публічна бібліотека» Новоселицької міської ради; **Ірина СЕМЕНЮК**, бібліотекар.

Роботи переможців Конкурсу опубліковані на фейсбук-сторінці Чернівецької обласної бібліотеки для дітей з хештегом **#ОленаПчілка_барви_творчості**. Підсумовування конкурсу відбулося під час прямої трансляції в Фейсбуці.

За результатами підготовлено альманах робіт, який можна переглянути за посиланням <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-9bac/270060022>. Усі конкурсанти нагороджені дипломами, а переможці – грамотами та книгами від організаторів.

Олена КИСЛОВА

завідувач сектору реклами
та іміджевих заходів
відділу культурної діяльності
та зв'язків з громадськістю
Національної бібліотеки України
для дітей

ЧИ ПЕРЕТНЕТЬСЯ ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА У СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА ЗІ СВОЇМ ЧИТАЧЕМ?

За результатами бліцопитування підлітків

На початку 2024 року Національна бібліотека України для дітей провела анкетування серед дитячих бібліотек країни щодо присутності їх у соціальних мережах¹.

У цілому ситуацію можна оцінити як задовільну. Майже 100% дитячих бібліотек України мають представництва у Facebook, де активно комунікують із користувачем бібліотеки – реальним і потенційним. Бібліотеки для дітей широко представлені у YouTube, Instagram, Tik-Tok та месенджерах і чатах Telegram, Viber.

Проаналізувавши склад підписників наших сторінок за віковою категорією, бачимо, що й серед учасників спільнот це не найбільша аудиторія.

• Основна цільова аудиторія **Facebook**-спільноти НБУ для дітей – **дорослі віком від 35 до 65 років**. Аудиторія віком до 24 років складає лише **3,6 %**.

• Спільнота **Instagram**-профілю НБУ для дітей за віковими характеристиками здебільшого співпадає із **Facebook**-сторінкою, хоча частка підписників до 24 років дещо більша – **7,1%**.

• Підписники **YouTube** молодші за **Facebook**-спільноту, але підписників віком до 25 років також небагато – **7,7%**.

• Значно молодшою є аудиторія **Tik-Tok**. Статистичні дані обласних бібліотек для дітей, які мають канали у цій мережі, підтверджують це: аудиторія віком **18-24 років** складає найбільшу групу користувачів бібліотечних каналів – в середньому **від 22%** (molodizhnii_hub,

АУДИТОРІЯ
ВІКОМ
ДО 24 РОКІВ

 3,6%

 7,1%

 7,7%

 до 46%

¹ Узагальнення викладені у публікації «Дитячі бібліотеки України у соціальних мережах та месенджерах» (Кислова О. Бібліотека у форматі Д°, 2024, № 2).

Харків) **до 46%** (leo_teka, Львів). Значною за кількістю є вікова категорія 25-34 роки – **від 18%** (xodbtiktok, Хмельницький) **до 35%** (molodizhnii_hub, Харків). Трохи менша категорія віком 35-44 роки – в середньому чверть аудиторії, але Львівська leo_teka таких має лише **13%**, а Хмельницький канал XODBtiktok – **48%**. Приблизно десята частина – від 45 до 54 років, такою ж є частка вікової категорії 55+.

Перегляд бібліотечних медіасторонок de-visu засвідчив доволі невисокий рівень затребуваності бібліоресурсів серед підліткової аудиторії (13+), навіть на тих каналах, де серед підписників переважає молодіжна аудиторія. Тож ми вирішили звернутися власне до споживачів контенту – підлітків 13-18 років, щоб зрозуміти наступне:

Наскільки висока вірогідність того, що підліткам випадково трапляється контент бібліотеки у соцмережах, та вони підпишуться на її сторінку?

Чи відповідають бібліотечні ресурси у соціальних медіа запитам дітей і підлітків?

Куди треба «йти» і який контент створювати, аби підліткам було цікаво з нами й віддалено?

Під час бліцопитування «Я&social media» ми спробували дізнатися, які платформи відвідують наші читачі, яку інформацію передусім шукають в інтернеті, чи підписані вони на бібліотечні сторінки. В опитуванні взяли участь 125 користувачів (дівчаток – 77, хлопців – 34, не вказали статі – 14). За віком це переважно підлітки:

- 14 років – 39
- 12 років – 26
- 13 років – 23
- 15 років – 17
- 16 років – 10
- 11 років – 7
- 18 років – 3

Читачі дали відповіді на 5 запитань. З відповідей на перше питання щодо джерел інформації про нашу бібліотеку з'ясувалося, що переважна кількість – 86% опитуваних – отримують цю інформацію від друзів та в школі. 22 опитаних вказали, що знаходять бібліотечні новини у мережі «Інтернет»: на сайті бібліотеки – 12 відповідей; у соціальних мережах – 18; інші інтернет-канали – 3.

На запитання **«Якими соціальними мережами ви користуєтесь?»** отримано наступні відповіді (див. діаграму 1):

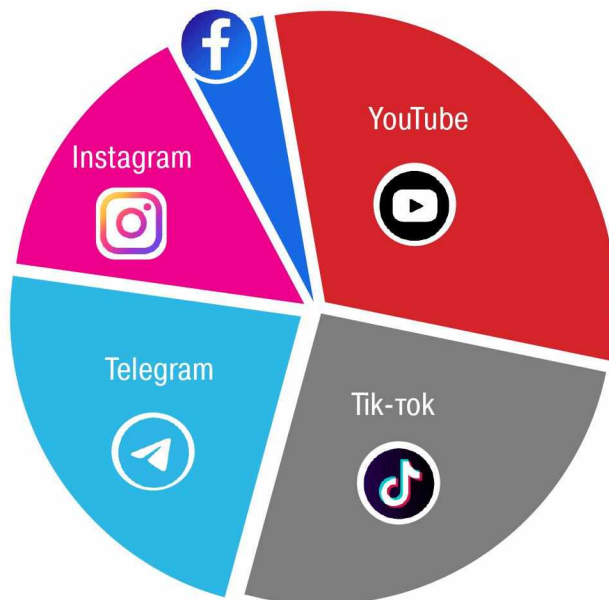
- YouTube – 117 опитаних – 93,6%
- Tik-tok – 108 – 86,4%
- Telegram – 106 – 84,8%
- Instagram – 95 – 76%
- Facebook – 24 – 19,2 % опитаних.

Решта не користуються цією мережею

- Twitter – 1 опитаний (16 років)

Діаграма 1 | Якими мережами користуються підлітки?

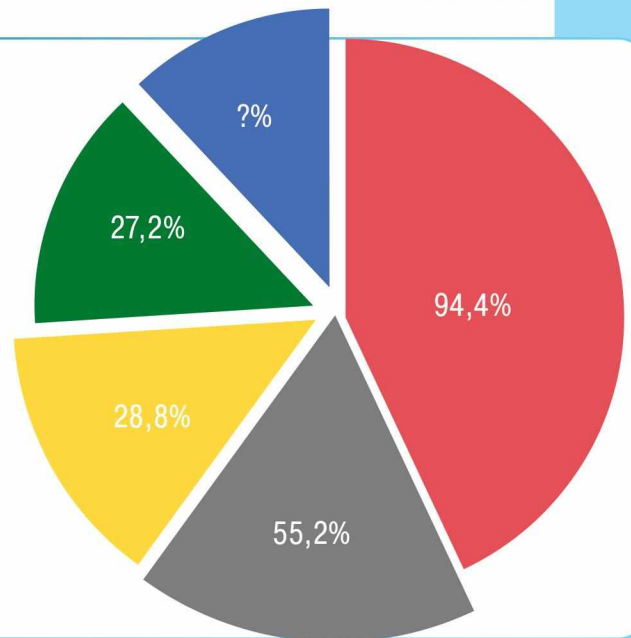
Тож лідерами серед соціальних медіа серед підлітків є відеохостинг YouTube і соціальні мережі «Tik-tok» та «Telegram»; трохи менше підписників, але ж все одно в лідерах – Instagram. Facebook-спільнотою користуються менше 20% опитаних.

Діаграма 2 | Інформація, яку шукають підлітки у соцмережах

Далі ми дізнавалися, **яка інформація у соціальних медіа найбільше цікавить** наших респондентів. З'ясували, що майже всі опитані шукають **розважальний контент**, це 118 опитаних – 94,4%.

Також підлітків цікавила наступна інформація:

- **пізнавальна** – 69 (55,2%);
- **новини** – 36 (28,8%);
- **ділова (на допомогу навчанню)** – 34 (27,2%, підлітки 14-18 р.).
- **Інше** – про комп'ютерні ігри, відеоігри (8 відповідей); малювання (7), музика (5); пригоди, DIY, tutoriали², танці, бізнес, футбол, програмування, дизайн, рукоділля, кулінарія – по 1 відповіді.

ПОДІЛЬСЬКИЙ ДІАЛЕКТ

ЧИ ВАРТО ЧИТАТИ?

Цікаві варіанти отримали на запитання щодо **улюблених каналів інформації та підписки на книжкові канали**. І 7 читачів 14-15 років (а це 5,6 % від опитаних) підписані на книжкових блогерів – буктуберів, Instagram bookблогерів, на сайти різних видавництв (переважно в Instagram), а також на YouTube-канал нашої бібліотеки (1 відповідь).

Серед книжкових блогерів були названі: Anasteisha щось читає (2 опитаних); @emmosean (Емма Антонюк); @anyta_books (Анна Полегенько, читачка НБУ для дітей); @lola_.books (Лола); Nastya Gavrish; Запах слова; Ksenia Kellerman; Anna Book Diary; ПРОЛІТ.

Серед улюблених каналів опитувані також назвали:

- **Ідея Олександрівна** (канал української філологині про цікаве та нестандартне, про мову і літературу);
- **Реальна історія** (український канал з короткими відео на важливі історичні теми, якими спекулює росія);
- **#СЕЛФХЕЛП** – допоможи собі сам (блог про духовне зростання);
- **Пешка** – українська ютуб-блогерка (лайфстайл) (про все на світі);
- **Блискавка** (новинний вайбер-канал);
- **TURBO ZNO** (YouTube онлайн-школа з матеріалами для підготовки до екзаменів);
- **Vanzai (Ванзай)** (український YouTube-блогер, який знімає

² Покрокові інструкції у вигляді відео або зображень, які навчають будь-чому.

ролики про приготування їжі та готує страви велетенських розмірів);

• **i11ushenka** (пізнавальний TiK-ToK канал);

• **Вікіпедія** (як популярне джерело отримання інформації (3 відповіді)).

Серед популярних каналів названі медіа: **ТЕТ, 1+1, СТБ, Інтер**; інстаграм-канали, які діти дивляться без підписки (без конкретизації назв), а також новинні телеграм-канали. 56 учасників не відповіли на ці запитання.

В опитуванні взяли участь окремі відвідувачі бібліотеки і рандомні групи із представників шкільних колективів (класів), тому деякі відповіді збігаються (серед однокласників).

БЛІЦОПИТУВАННЯ ПІДТВЕРДЖУЄ СПОСТЕРЕЖЕННЯ БІБЛІОТЕКАРІВ:

1. Діти і підлітки довіряють інформації, яку отримують від друзів, і новини з бібліотеки також переважно отримують через цей усний канал – так звана *word-of-mouth* реклама³.

2. Facebook-спільнотою ця вікова аудиторія переважно не користується.

3. YouTube, Telegram і Tik-Tok – найпопулярніші канали отримання різноманітного контенту, при цьому більшість зазначили, що дивляться їх без підписки, тобто анонімно, що вказує на знайомство опитаних з азами кібербезпеки.

4. У першу чергу підлітків у соцмережах цікавить розважальний контент, половина опитаних переважно віком 14-15 років шукають там пізнавальну інформацію, третина – ділову (на допомогу навчанню). Стільки ж – 28,8% опитаних – читають новини. На жаль, це прикмета нашого драматичного часу. Можемо припустити, що до 24 лютого – початку відкритої агресії росії проти нашої країни – діти і підлітки не читали новини у соціальних мережах та месенджерах.

5. Респонденти, які вказали серед улюблених занять читання, підписані на КНИЖКОВІ канали – але це лише 7 із 125 опитаних (5,6%).

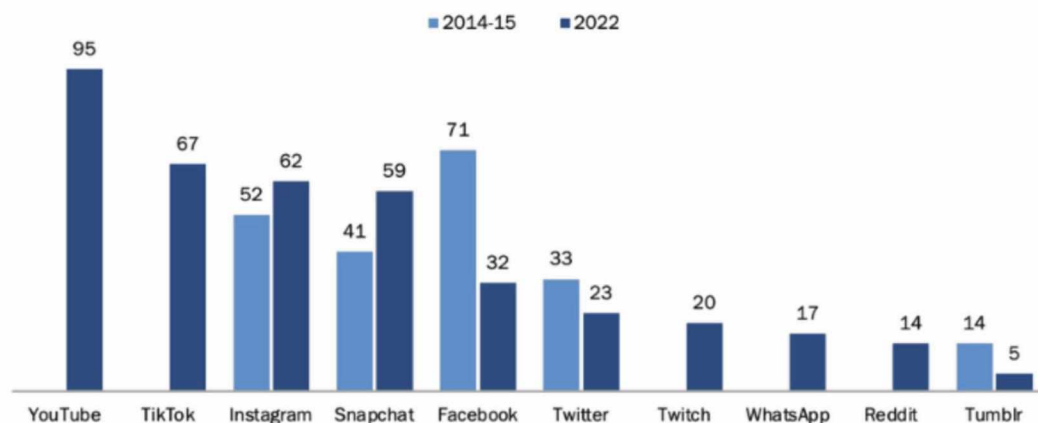
6. При цьому читачі, які взяли участь в опитуванні, цікавляться різноманітною інформацією, мають свої уподобання в інтернеті, дивляться канали, які відповідають їхнім хобі. Тож це може бути контент про книги, танці, захоплення хортингом, іграми, про супергероя Флеша, акторську майстерність (наприклад, канал популярної лайфстайл-блогерки); а також перегляд туторіалів, лекцій про духовне зростання або ж історичних відео.

7. Бібліотечні інтернет-канали не є в ТОПі наших читачів – лише 12 (9,6%) опитаних шукають інформацію на сайті бібліотеки, 18 (14,4%) – підписані на сторінки бібліотеки у соціальних мережах, 1 опитуваний підписаний на YouTube-канал НБУ для дітей.

Majority of teens use YouTube, TikTok, Instagram, Snapchat; share of teens who use Facebook dropped sharply from 2014-15 to now

% of U.S. teens who say they ever use each of the following apps or sites

Гістограма 1 | Результати дослідження 2022 р. серед американських підлітків*

³ Word-of-mouth advertising – реклама «з вуст в уста»

* <https://infotel.ua/blog/podrostki-sotsialnye-seti-i-tehnologii-2022>

• Бібліотеки переважно обрали для комунікації з користувачем **Facebook**.

Це платформа дуже зручна для публікацій різноманітних за форматом, має безліч інструментів для реалізації різнопланових завдань, у т.ч. опитувань, вона активно використовується для професійного спілкування, для публікацій та комунікації з дорослою аудиторією. Серед підлітків ця платформа домінувала десь у 2014-2015 роках, а зараз їхній інтерес до неї впав з 71% до 32%. (див. гістограму 1).

Схожа ситуація існує сьогодні й в Україні. Тому бібліотеки пропонують контент саме для ядра своєї ЦА на цій платформі – дорослих.

І контент для дорослих априорі не може викликати жваве зацікавлення у дітей і підлітків. Винятки із загальної тенденції є. Деякі дитячі бібліотеки залишаються активними в інтерактивних онлайн-пропозиціях та продовжують набути під час локдаунів практику публікації у соцмережах вебквестів, онлайн-вікторин та інших віртуальних заходів для дітей і підлітків. Але ж коефіцієнт залученості цих ресурсів невисокий саме з огляду на невелику кількість підписників юного віку (пам'ятаємо й про вікові обмеження щодо створення особистих Facebook-акаунтів).

• У **Instagram** також представлено велику кількість дитячих бібліотек, хоча не 100%, як на Facebook.

Але не усі бібліотечні профілі враховують особливості цієї візуальної мережі, яку було створено для обміну зображеннями (відео додалося пізніше). Лише незначна кількість бібліотек створюють спеціальний контент саме для insta-сторінок та працюють за окремим контент-планом на наповнення ресурсами, привабливими саме для цієї платформи. Можна для прикладу назвати Черкаську ОБД @chobdd, Вінницьку обласну бібліотеку для дітей та юнацтва ім. І. Франка @library_vn. Більшість бібліотек дублюють публікації з Facebook-сторінок, тим паче зараз це робиться автоматично, зловживають довгими текстами, які не є популярними в Instagram. При цьому рівень включеності учасників спільноти й у першому – зразковому випадку, і в другому – має незначні відмінності.

• Усі обласні бібліотеки України для дітей і більшість центральних, деякі бібліотеки ТГ мають свої канали на відеохостингу **YouTube**. Ця мережа є дуже популярною серед дітей і підлітків, ще й з огляду на те, що там можна переглядати відео без підписки, тобто не маючи власного акаунту. Аналізуючи ефективність залитих бібліотеками відео, їхній зміст та якість, використання сучасних технік і технологій монтажу, можемо констатувати, що бібліотечний відеопроduct у більшості не складає конкуренцію контенту з популярних каналів, на які підписані наші читачі (про це нижче). Рідкісні винятки лише підтверджують правило. Мусимо це визнати, аби почати змінюватися.

• У мережі «**Tik-Tok**» деякі бібліотеки мають свої акаунти, але їх незначна кількість – наразі там у наявності 7 бібліотек для дітей обласного рівня. Бібліотечний контент складається переважно з рекламних відео, іноді жартівливих (про бібліотеку, правила запису, нові книжки, кумедні випадки та діалоги), відеомайстер-класів, є також репортажні відеодайджести. Бібліотечні відео не мають рекордного числа переглядів та вподобайок, але окремі відео, переважно майстерки, зацікавлюють підписників. На жаль, не всі бібліотеки, що створюють ресурси для Tik-Tok, відчувають тренди мережі, тому більшість цих ресурсів не в ТОПі.

Це висновки за результатами анкетування дитячих бібліотек та рандомного аналізу стрічки за «бібліотечними» пошуковими термінами. На сьогодні можемо констатувати, що бібліотечні медіа та коло вподобань підлітків – читачів нашої бібліотеки – дві паралельні реальності, які перетинаються нечасто.

Що потрібно зробити, аби змінити ситуацію?

Треба вчитися. У наш стрімкий час підходи, стиль, тренди, тенденції подачі матеріалу змінюються так швидко, що важко відстежувати. Але ж підлітки і на звичайних смартфонах створюють класні відеоролики, які із задоволенням дивляться не тільки їхні однолітки, а й дорослі.

Тож як один із шляхів удосконалення – вчитися у нашого користувача.

Серед наших читачів точно є креативна молодь, яка може дати нам кілька уроків. Або навіть зняти і змонтувати для нас відео, на які можна «впіймати» у соціальних медіа нашого потенційного користувача підліткового віку.

Наразі до бібліотек приходять молоді фахівці, які також можуть створювати класний контент про книгу і бібліотеку, різноманітні пізнавальні публікації, і роблять це нестандартно, аби зачепити увагу Tik-Tok-споживачів. Саме вони можуть стати нашими агентами впливу у цифровому середовищі для підлітків.

Але варто чітко визначитися: **чи потрібно створювати ще один бібліотечний канал у ще одній соціальній мережі? Для чого? Для кого? З якою метою? Які власні ресурси можемо додати до безмежної кількості Internet-мережі, щоб вони були затребувані, оригінальні, змістовні й корисні?**

Якщо ми приймаємо позитивне рішення про необхідність і доцільність додаткового каналу комунікації з підлітковою аудиторією в Telegram чи у Tik-Tok, або зміни стратегії вже існуючого Instagram-профілю – маємо пам'ятати, що з СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ ПОТРІБНО ПРАЦЮВАТИ СИСТЕМНО ТА ПЛАНОВО. Адже наше завдання – отримати увагу адресата на наш просвітницький, пізнавальний, розвивальний контент. Зауважимо, що не завжди розважальний – такого в інтернеті доволі, можливо й більше, ніж потрібно.

НЕ ВАРТО СТВОРЮВАТИ МЕРЕЖУ ДЛЯ ТАНЦІВ З КНИЖКАМИ. ТА НАШЕ КОРИСНЕ МАЄ БУТИ ТАКИМ, НІБИ МИ ТАНЦЮЄМО.

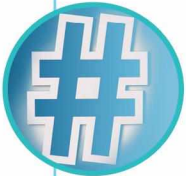
Аби наші ресурси мали високий коефіцієнт включення аудиторії і досягали своєї мети, необхідно постійно навчатися: читати аналітичні огляди, знайомитися з результатами соціопитувань, підписуватися на рейтингові канали, і не лише у книжковій царині. У кожній платформі існують свої особливості та алгоритми для просування контенту, які можна знайти у відкритому доступі

РЕГУЛЯРНІСТЬ ПУБЛІКАЦІЙ ТА ПОСТІЙНЕ ПІДТРИМАННЯ ІНТЕРЕСУ, ЯКЩО ХОЧЕТЕ – ЛЮБОВ ТА НЕБАЙДУЖІСТЬ ДО ВАШИХ ПІДПИСНИКІВ – ЦЕ ТЕ, БЕЗ ЧОГО ВАШ КАНАЛ ТА ЙОГО РЕСУРСИ МАТИМУТЬ МАЛО ШАНСІВ НА ВІРУСНІСТЬ.

За канал має відповідати певна людина або група людей, яка відчуває філософію платформи та має бачення стратегічного розвитку сторінки.

Успішні блогери не забувають виходити на прямий зв'язок із підписниками або записують відео, звертаючись саме до них, тож можна проводити розіграші чи вікторини – це є також одним із проявів небайдужості до аудиторії сторінки. Добре, коли підписники можуть уособлювати сторінку з певними персонами-обличчями. Це породжує емпатію, відчуття дружньої спільноти, до якої хочеться повертатися.

Надивленість – є такий термін у творчому середовищі. Це вміння знаходити цікаві ідеї в усьому, що вас оточує. Тож надивляємося та обираємо класні фішки, які можна використати для створення книжково-бібліотечного контенту.

Можна вигадати безліч змістовних рубрик, у яких яскраво креативити: **#римуй-життя**, **#цитата_дня**, **#святкуй**, **#prolit**, **#книгодрайв**, **#цікава_наука**, **#12балів**, **#bookstyle**, **#читанняформує**, **#несидибезділа** та ін.

ОБОВ'ЯЗКОВИМИ до усіх публікацій мають бути хештеги, які об'єднують нас в єдину спільноту, та за якими користувачі можуть переходити (випадково) на інші бібліотечні профілі: **#бібліотека**, **#дитячабібліотека**, **#бібліотекадлядітей**.

Необхідно обов'язково продумати постійні рубрики, публікації, з яких будуть очікувати ваші підписники. Наприклад, популярною є рубрика **#живі_книги** в Instagram @chobdd. У соцмережах існує постійний запит на публікації в стилі лайфстайл (lifestyle), у нашому випадку – із життя бібліотеки. Це можуть бути відео, а можуть бути й фото чи колажі, наприклад, жартівлива рубрика **#ЯТибібліотека** на Instagram-сторінці @librarynumber3.

Ідеально, аби *smm*-бібліотекар мав змогу отримати знання на курсах *smm*-менеджменту, адже наразі деякі українські виші навіть вводять цей курс до програм навчання.

Існує багато пропозицій недовготривалих курсів, зокрема і в онлайн-форматі. Адже представник гуманітарної спеціальності – бібліотекар, педагог – не завжди може самотужки опанувати всі премудрості, наприклад, SEO⁴ та інші алгоритми просування контенту у соцмережах.

Тож, якщо маєте кадровий ресурс, стратегічне бачення й готові системно та планово, змістовно, творчо та вражаюче збагатити інтернет новим бібліотечним каналом – дійте!

Успіх не прийде миттєво й одразу. Маємо це усвідомлювати. У популярних блогерів безліч історій про тернисті шляхи до визнання. Та ми маємо мету – сіяти в мережі добре й вічне, щоб ці зерна дали паростки в дитячих головах та серцях. Якщо мету сформульовано – терпляче і наполегливо йдемо до неї.

Моніторимо коефіцієнт включеності під публікаціями, аналізуємо залученість аудиторії під певним контентом, шукаємо, що спрацює. А спрацювати може несподівано, коли взагалі не очікували. Не зважаючи на всі науки та алгоритми, «вистрілює» буває проти всіх правил і логіки – як минулорічна 1-хвилинна відеозамальовка «Вишиваємо рушник Перемоги», яка набрала за неповну добу 25 тис. переглядів на YouTube. Або цьогорічна публікація – відеогорталка з рубрики #книгопорадник з обкладинками книг Платона Воронька, що стала найвіруснішою публікацією за всю історію існування Facebook-сторінки НБУ для

дітей: з дня публікації 1 грудня 2023 р. пост набрав понад 23,9 тис. реакцій (540 коментарів, 2900 репостів, більше 17 тис. вподобайок) та органічне охоплення більше 1 млн. Ці показники ростуть щоденно, тому що і досі хтось поширює це відео та коментує його. Водночас на Instagram-профілі бібліотеки це відео набрало усього 175 переглядів, 1 коментар, 16 вподобайок. Без коментарів.

Епілог. Він потрібен, щоб не склалося враження, що ми весь час рухалися не в тому напрямку. Звісно, це не так!

Ми сьогодні рефлексували з приводу низької популярності наших сторінок серед дітей і підлітків та шукали шлях, як «втягнути» їх на нашу віртуальну орбіту.

Тож, якщо ми бажаємо бути затребуваними у підліткової аудиторії, то йдемо туди, де вони шукають інформаційний продукт для себе – те, що необхідно саме їм. Будьмо в їхньому ТОПі каналів зі своїм унікальним wow-контентом.

⁴ SEO Search Engine Optimization – оптимізація під пошукові системи, направлена на те, щоб сторінки певного сайту показувалися у видачі пошукових систем у відповідь на певні запити користувачів.

Алла ТОМИЛО

провідний бібліотекар
відділу підліткового читання
Кіровоградської обласної
бібліотеки для дітей
ім. Т.Г. Шевченка

МОВА – ЦЕ ДУХОВНИЙ СКАРБ НАЦІЇ

*М*ова – це духовний скарб нації, тому важливо вивчати та шанувати її з дитинства. Дитина опановує рідну мову першою, і вона залишається з нею потім на все життя. Українська мова – одна з найбагатших і наймилословніших в індоєвропейській мовній сім'ї, пройшла нелегкий тернистий шлях до того, як стала державною в незалежній Україні.

Маючи програму розвитку та функціонування української мови у Кіровоградській області на 2022-2027 роки, один з розділів якої називається **«Розширення сфери застосування української мови дітьми та молоддю як невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання»**, наша бібліотека вирішила створити бібліотечний проєкт **«МОВНИЙ ПРОСТІР»** для тих, хто хоче дізнатися більше та вдосконалити свої знання з української мови.

«Мовний простір» з'явився два роки тому на базі відділу підліткового читання, а саме **«Бібліохабу 11+»**, для школярів, які бажали позбутися суржику і навчитися грамотно виражати свої думки, розвивати правильну вимову слів та поповнювати власний словниковий запас. Двічі на місяць юні читачі збираються у «Бібліохабі 11+», де для них проходять пізнавальні та корисні заняття.

Учасниками простору є активні читачі бібліотеки, яким цікаво спілкуватися українською. Кількісний склад навчальної групи – 8-12 дітей. Бібліотекарі об'єднали однодумців, яким не байдуже майбутнє рідної мови, а також тих, хто бажає мати вищі результати у навчанні і вільно спілкуватися державною.

Під час занять **«Мовного простору»** відбувається збагачення і поглиблення знань з рідної мови, створюється комфортна атмосфера, що сприяє легкому та доступному засвоєнню матеріалу, розвиваються уміння і навички усного й писемного мовлення, творчі здібності дітей. Проте головне значення занять з української мови в бібліотеці полягає у забезпеченні належного рівня комунікативної компетенції, що передбачає вміння вільно й доречно користуватися виражально-зображувальними можливостями української мови у різних життєвих ситуаціях, акумулювати в собі національні мовні традиції, комунікативну етику, знати й поважати мову власного народу.

• Програма **«Мовного простору»** передбачає формування стійкого інтересу дітей до різноманітних мовних одиниць і явищ, типів і стилів мовлення в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Тематичне наповнення кожного заняття допомагає урізноманітнити знання підлітків, розвинути пізнавальну сферу, що є важливою складовою для формування гармонійної особистості в цілому. Навчальна програма «Мовний простір» є комплексною і охоплює різні розділи мови. Усі відомості про мову розглядаються та з'ясовуються відповідно до положень сучасного мовознавства. Явища і факти, які аналізувалися в процесі роботи, відповідають віковим можливостям дітей, принцип доступності тісно пов'язаний з принципом усвідомлення знань. На заняттях практикуються творчі роботи: зачитування і написання повідомлень лінгвістичного характеру, розповідей про побачене й почуте, творів та доповідей. Використовуються

матеріали «цікавої граматики».

• Заняття **«Мовного простору»** допомагають дітям заглибитися в історію походження та значення слів, вивчити питання походження мови, письма, збагнути словникове багатство нашої мови, її фразеології. Діти також вчаться працювати з доступною для них науково-популярною літературою з мовознавства, з різними типами словників, вчаться редагувати матеріали, тези, повідомлення, працювати над удосконаленням усного і писемного мовлення.

Метою програми є оволодіння знаннями у сфері мови й мовлення, опанування норм української літературної мови, вдосконалення комунікативних умінь, розвиток мовної культури та формування пізнавальної мотивації в учасників щодо її вивчення.

Найбільш ефективні прийоми проведення занять «Мовного простору» – це мовно-літературні ігри (ділові, імітаційні, тренінгові), конкурси, вікторини, виконання вправ за допомогою словників, редагування.

Так, під час **мовного змагання «В Україні проживаєш, а чи мову її знаєш?»** діти активно проявляли свою обізнаність та ерудицію і показали себе справжніми знавцями української мови. Серед улюблених учасниками практик – вивчення рідковживаних слів рідної мови та її фразеологізмів, тренування з вимови складних українських слів, добір синонімів. Окремим видом практики стали **«ГОЛОСНІ ЧИТАННЯ»**, під час яких діти знайомляться з новинками сучасної літератури.

Приємне спілкування, вікторини, презентації та інтелектуальні ігри, де діти із задоволенням опановують та розвивають свої знання з української мови, вчаться критично мислити, грамотно викладати свої думки, є корисним та цікавим проведенням дозвілля.

Заходи «Мовного простору» відвідують 132 постійних учасника проєкту. Тут завжди весело, гамірно та цікаво, діти із задоволенням спілкуються, вивчаючи нашу рідну мову.

Лідія ДРАНІЧЕНКО

завідувач відділу обслуговування користувачів молодшого віку КЗ Сумської обласної ради «Сумська обласна бібліотеки для дітей»

ЧИТАЙ! ПІЗНАВАЙ! МРІЙ!

Незважаючи на реалії сьогодення життя у нашому місті та й Україні в цілому, фахівці відділу обслуговування користувачів молодшого віку Сумської обласної бібліотеки для дітей докладають чималих зусиль, аби зали бібліотеки і надалі були сповнені веселими і розумними маленькими чомусиками.

Щоб підтримати кожного маленького сумчанина, ми готуємо цікаві проекти, веселі свята, ігри, розваги, змагання і квести. Кожного дня намагаємося якомога більше зблизитися з найменшими користувачами, надати їм змогу не тільки обрати книгу за смаком, а й взяти участь разом із батьками у цікавих заходах. Аби відвідування бібліотеки стало яскравим, цікавим та незабутнім, виникла ідея вийти назустріч кожному, тобто буквально зустрічати користувачів перед бібліотекою. Так з'явився **бібліомайданчик «Читай! Пізнавай! Мрій!»**.

Реалізація проекту дала можливість розкрити творчий потенціал як бібліотекарів, так і учасників.

Незважаючи на те, що теми зустрічей абсолютно різні, пріоритет у підготовці занять надається дитячій книзі, адже спілкування з нею завжди приємне і неповторне для маленьких відвідувачів. Обов'язковим доповненням кожної зустрічі є книжкова виставка з цікавими, яскравими і пізнавальними дитячими книгами, які не залишають нікого байдужими. Навіть наймолодші читачі обов'язково знаходять для себе щось до вподоби.

Пропонуємо і вам, шановні колеги, познайомитися з деякими цікавими заходами даного літературного проєкту. **Бібліомайданчик «Читай! Пізнавай! Мрій!»** запросив чомусиків на **інформаційний калейдоскоп «Правила дорожні – не слова порожні»**, де відбувалися незвичайні події. Світлофор, «зебра», дорожні знаки – все нагадувало справжню дорогу. Дітлахи разом із бібліотекарями потрапляли у різні ситуації й разом знаходили правильні рішення. Згадали про дорожні знаки, правила поведінки на дорогах, адже всі стали учасниками дорожнього руху. А ще кожен мав можливість знайти цікаву книгу, скласти пазли, дати відповіді на запитання **літературного бліцтурніру «Важкий шлях»** та **вікторини «Правила дорожнього руху»**.

Наступного разу всі бажаючі мали змогу погратися у професії. **Загадковий кросворд, літературна вікторина, торбинка із загубленими речами «Знайди власника»,** цікаві пазли – все-все було присвячено її величності Праці. Адже з раннього дитинства корисно допомагати батькам у прибиранні будинку, своєї кімнати, на подвір'ї тощо. Маємо пам'ятати – щоб досягти великого, треба почати з малого!

Поринути у світ води, дізнатися про її властивості та познайомитися з підводними мешканцями допомогла скарбничка цікавих повідомлень. Діти із задоволенням слухали захопливі історії про моря та океани, знайомилися з книгами, представленими на **книжковій виставці «Краплина водиці – всюди цариця»**, що була схожа на хвилястий морський берег з мушлями та коралами, складали піратські пазли і розмальовували картинки з морськими мешканцями.

А ось у Міжнародний день дружби наші відвідувачі дізналися, що друзями можуть бути не тільки однолітки та батьки, а й цікаві, розумні, захоплюючі книги, які допоможуть незабутньо провести час. У цьому вони впевнилися, завітавши на бібліомайданчик. Дітлахи мали змогу ознайомитися з творами українських та зарубіжних авторів, які навчають бути ввічливими,

добрими та поважати друзів. Кожен знайшов для себе цікавого друга – Книгу!

Особливо всім подобаються літні читання під відкритим небом. Навіть найвибагливіші гурмани книжок змогли знайти для себе щось цікавеньке. Адже на них чекав великий вибір літературних смаколиків: казки, оповідання, вірші, пригоди, захопливі та неймовірні історії. Дітлахи гарно та корисно провели час на бібліомайданчику під девізом «Хай наше літо буде книгами зігріте».

Напередодні Яблучного Спасу на наших користувачів, які завітали до бібліомайданчика, чекало справжнє «яблуневе» свято! Кожен міг обрати собі розвагу до душі. Анастасія намалювала чарівну яблуню, де яблучка зобразили всі учасники свята. Варя і Матвій складали пазли, Мирослава та Артем захопилися розмальовками. Неабияк зацікавила і дорослих, і малих **презентація «Це звичайне незвичайне яблуко»**, особливо інформація про крелевецьку яблуню-колонію, що на Сумщині, яка належить до природних чудес України.

Цікавими були і книги, представлені на **книжковій виставці «Свято Спасу святкуємо – радість людям даруємо»**. А ось найактивніше діти взяли участь у конкурсі «Хвалене яблуко». Кожен хотів дати свою характеристику цьому чудовому та корисному фрукту, яким на завершення свята всі і смакували.

Наступного разу маленьких читайликів на бібліомайданчику чекав **майстер-клас «Соняшник своїми руками»**. **Патріотична вікторина «Це моя Україна»** не залишила байдужими ані дітей, ані батьків. Тому кожен вирішив зробити для себе маленький соняшник – символ пам'яті. А яскраві малюнки на асфальті додали гарного настрою усім присутнім. Кожна зустріч на бібліомайданчику **«Читай! Пізнавай! Мрій!»** проходить цікаво, корисно, пізнавально, адже світ дитинства має бути безпечним, веселим, яскравим, безтурботним... І ми, фахівці Сумської обласної бібліотеки для дітей, готуючись до заходів, пам'ятаємо про це!

Лада ЦИБУЛЬСЬКА

завідувач сектору ментального здоров'я відділу культурної діяльності та зв'язків з громадськістю Національної бібліотеки України для дітей

ЗАТИШНИЙ СВІТ ДИТИНСТВА

Простір психологічного розвантаження у НБУ для дітей

У той час, як ворог лютує, ми мусимо бути максимально убезпечені та корисні там, де ми є. Збереження та зміцнення ментального здоров'я відвідувачів бібліотеки є основним із напрямів роботи психологічної служби книгозбірні. Водночас увага приділяється гармонійному розвитку та розкриттю здібностей дітей, формуванню умінь розумітися на почуттях, керувати власними емоціями, удосконаленню комунікативних навичок тощо.

Такий широкий спектр діяльності психологічної служби, розмаїття форм і методів психологічної роботи, розрахованої на різновікові категорії користувачів, спричинив високу затребуваність послуг бібліотечного психолога. З початком повномасштабного вторгнення значно зросла кількість бажаючих отримати консультацію та допомогу. Особливо гостро у 2022 році постала потреба у приміщенні для психологічного розвантаження дітей, підлітків і навіть дорослих. Адже значна частина тих, хто шукає порад психолога, – це читацькі сім'ї ВПО. Тому у 2023 році бібліотека подала грантову заявку на створення простору психологічного розвантаження у межах **проєкту «Психічне здоров'я для України» за підтримки**

Швейцарської агенції розвитку і співробітництва. Заявку підтримали, тож кошти гранту дали змогу зробити ремонт приміщення, облаштувати його сучасним обладнанням і різноманітним інструментарієм для розвитку дитини, дидактичними та рухливими іграми, засобами для релаксації та ін.

Оскільки площа нового приміщення доволі велика – 120 м² (попередній кабінет був у 6 разів меншим – 20 м²), це дало змогу комфортно й зручно зонувати простір, влаштувати куточки й майданчики для різних видів занять: зона релаксу, яка також може слугувати місцем для консультацій, індивідуальних бесід та зустрічей у невеликих групах зі школярами; зручний столик зі стільцями для дошкільнят, за яким проходять різноманітні арттерапев-

тичні та розвивальні заняття, майстерки; а також місце для рухливих ігор малечі на килимку. Простору зону обладнано телевізійною панеллю, кріслами-мішками, розкладними стільцями. Вона використовується для колективних зустрічей з підлітками, організаторами дитячого читання. Це профорієнтаційні заняття, тестування, психологічні тренінги тощо. Також є можливість переглянути тематичні відеоматеріали.

Широкий вибір інструментарію, придбаного за грантові кошти, допомагає застосовувати в роботі з дітьми різні методи, але основним напрямом саме бібліотечної психологічної служби є казкотерапія. Це ефективний метод із подолання страхів, тривог, невпевненості в собі, пошуку власного потенціалу та власної сили. Казка у поєднанні з іграшкою здійснює непомітну терапію, є м'яким й екологічним інструментом впливу як на дитину, так і дорослого. А вплив іграшки на емоційний стан людини має глибоке значення сакрального зв'язку з дитинством. Тому у просторі велика кількість книжок та дуже багато м'яких іграшок, які зручно розташувалися на полицях і завжди доступні відвідувачам. Іграшки слугують своєрідним контейнером для наших емоцій. Усі ці хутрянні ведмедики, котики, песики, бегемотики, поросятка й слоненятка дарували нам у дитинстві відчуття безпеки та захищеності, і цей міцний нейронний зв'язок зберігається упродовж усього життя.

Часто й дорослі відвідувачі обирають собі іграшку під час власного візиту у межах зустрічі групи МАМА-Time, або ж супроводжуючи дитину на заняття чи просто відвідуючи цей затишний куточок бібліотеки.

Завдяки грантовій підтримці та новому великому й комфортному простору, наповненому усім необхідним, бібліотека має значно більше можливостей для поєднання комплексу занять з казкотерапії, ігротерапії, пісочної терапії, музикотерапії, арттерапії.

Наразі у просторі психологічна служба бібліотеки здійснює групові заняття з казкотерапії для дошкільнят; діти молодшого шкільного віку збираються на **заняття групи «HAPPY Junior»**; підлітки зустрічаються у групі **СЕЕН (соціально-емоційно-етичне навчання)**; для матусь наших читачів працює напрям **МАМА-Time**. З новими м'якими меблями зручно і комфортно проводити релакс-читання з музикотерапією для школярів і дошкільнят. У діловій зоні проходять тренінги «Запам'ятайка», артхвилинка на відпочинку.

З часу відкриття (за три місяці) простір **«Затишний світ дитинства»** прийняв понад 1700 відвідувачів, 1010 – це діти з батьками, які просто проводили там свій вільний час. Також було проведено 130 групових занять психологічної служби, які відвідало більше 600 користувачів, та 43 індивідуальні консультації. Цього літа репертуар арттерапевтичних занять доповнив новий напрям – терапія **вишивкою «Сила спадщини»**. Процес вишивання допомагає поліпшити психологічний стан, заспокоює, лікує, надихає, дарує позитивні емоції. Зустрічі майстерні також відбуваються у просторі, у комфортній атмосфері, де нічого не відволікає від процесу творчості. Читачі, які вже вмють гарно вишивати, одразу долучаються до великого вишиваного проекту, який, окрім потужного психотерапевтичного впливу, має патріотичне спрямування – **вишивання Скатертини Перемоги**.

Влітку у просторі психологічного розвантаження проходили **заняття «Літа Емоцій»** для дітей від 4 років у межах програми літніх читань. Але окрім визначених занять для певних груп і подій, простір став улюбленим місцем дозвілля усіх відвідувачів бібліотеки. Їх приваблюють, як це не дивно, іноді полярні можливості: хтось хоче усамітнитися (наприклад, сховатися в іграшковому будиночку), а хтось зустрітися з друзями, щоб скласти разом із конструктора домівку для ляльок та влаштувати там іграшкове чаювання.

Особливо подобаються маленьким відвідувачам ігри з кінетичним піском, створення пісочних історій на світлодіодній пісочниці. Ніколи не сумують без шанувальників бізборд, батут, сухий басейн із кольоровими кульками. Матусі наших найменших відвідувачів неодноразово дякували за можливість проводити вільний час з дитиною у безпечному, затишному й водночас яскравому та насиченому книжками, розвивальними іграми, іграшками куточку бібліотеки.

Завдяки рекламі на сайті та у соціальних мережах, дописам про події, що відбуваються у **«Затишному світі дитинства»**, висвітленню роботи простору в медіа маємо нових користувачів та відвідувачів. За період з квітня по липень було два відеорепортажі на телеканалах «Інтер»¹; «Ми Україна LIVE»²; публікації в електронних виданнях та на вебсайтах «Золота пектораль»³, «Шотам»⁴; на ФБ-сторінці відомої психологині Світлани РОЙЗ, яка була присутня на відкритті простору тощо.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=N50rqvC3LzE>;

² <https://www.youtube.com/watch?v=vcCvJydDzQQ>;

³ <http://surl.li/xzbefk>;

⁴ <http://surl.li/cmeyac>

Національна бібліотека України для дітей також невпинно і всебічно висвітлює діяльність нового куточка на своїх інтернет-сторінках, залучаючи нових відвідувачів. Серед них є категорії тих, кому потрібна психологічна підтримка, консультація психолога та й просто місце, де затишно.

Бібліотеку відвідав Максим РЯЗАЄВ, менеджер україно-швейцарського проєкту «Психічне здоров'я для України» (МН4U) Швейцарської агенції розвитку та співробітництва, яка надала фінансову допомогу в облаштуванні простору. Він ознайомився з роботою простору та високо оцінив діяльність психологічної служби бібліотеки, наповнення і функціонал **«Затишного світу дитинства»**. Простір розвивається, адже маємо нові ідеї щодо його оздоблення та поповнення репертуару психологічних і дидактичних матеріалів, колекції ігор та іграшок тощо. Тож продовжуємо, не зупиняємося, шукаємо шляхи розвитку і нових партнерів для втілення затребуваних проєктів з підтримки ментального здоров'я маленьких і дорослих користувачів бібліотеки. Впевнені, що діяльність простору допомагає дітям бути щасливими, творити, протистояти життєвим стресам, відновлювати здоровий дух та підтримувати психіку.

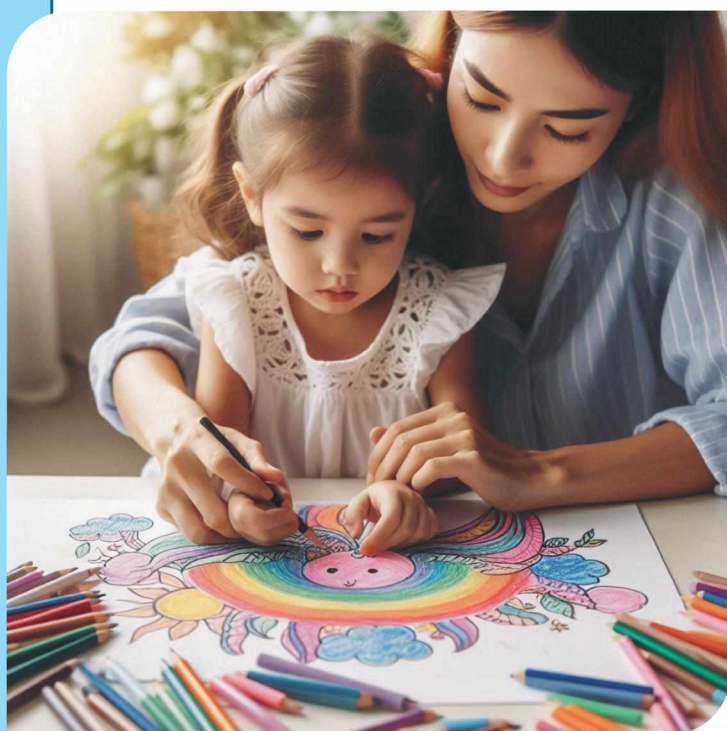
Дар'я ШКУДУН

психолог
сектору ментального здоров'я
відділу культурної діяльності
та зв'язків з громадськістю
Національної бібліотеки України
для дітей

ПСИХОЛОГО- ЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ

*Ф*ормування особистості – складний та багатогранний процес, який відбувається протягом усього життя людини. Але саме ранній досвід глибоко впливає на подальший розвиток і самовизначення. Тож дитинство – це найважливіший період для закладання підґрунтя для подальшого розвитку.

Дитинство – це найважливіший період для закладання підґрунтя для подальшого розвитку. Дитина, наче губка, вбирає в себе інформацію з навколишнього середовища – моделі поведінки батьків, їхні погляди на світ, емоційні патерни, особливості соціально-культурного середовища, в якому вона зростає, тощо.

Надзвичайно важливою в процесі становлення внутрішнього світу дитини є книга. **Книга – це дорога до потаємностей всередині нас, фантазій, уявлень, бажань.** Тому працівники дитячих бібліотек відіграють важливу роль у процесі становлення внутрішнього світу дитини.

© зображення згенеровані зі ШІ

Малеча неусвідомлено вчиться механізмам психологічного захисту від небажаного соціального впливу. У неї формується адаптивна поведінка залежно від того, як до неї ставляться дорослі.

Наприклад, дитина, яка зростає в оточенні:

- **критики**, в майбутньому буде засуджувати, мати проблеми із самооцінкою;
- **ворожості**, стане агресивною задля того, щоб захищати себе, адже люди, на її думку, завжди хочуть зашкодити.

Дитина, яка зростає в атмосфері

- **страху**, буде усього боятися та тривожитися.
- **глузувань**, стане сором'язливою і боязкою;
- **прийняття**, буде вільною, матиме адекватну самооцінку;
- **любові**, навчиться любити.

Ми з вами активно впливаємо на формування майбутніх особистостей. Тому наші дії мають бути обережними і тактовними.

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ПСИХОЛОГА

Розглянемо **«Етичний кодекс психолога»¹**, прийнятий 20 грудня 1990 року у м. Києві на **I Установчому з'їзді Товариства психологів**. Цей документ є гарантом професійної, гуманної, високоморальної діяльності психологів.

Один із його блоків називається **«ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»**. На нашу думку, його мають дотримуватися не лише психологи, а й усі, хто безпосередньо працює з людьми, особливо з дітьми. Цей блок є базою будь-якої професійної діяльності, з якої варто починати подальшу роботу. Ось деякі пункти з даного блоку.

Психологи:

- несуть особисту відповідальність за свою роботу;
- зобов'язані всіяко запобігати і не допускати антигуманних наслідків у своїй професійній діяльності;
- повинні утримуватися від будь-яких дій чи заяв, що загрожують недоторканості особи;
- не мають права використовувати свої знання і становище з метою приниження людської гідності, пригнічування особистості або маніпулювання нею;
- несуть відповідальність за дотримання пріоритету інтересів людини, зокрема дитини.

Другим блоком кодексу психолога є **«КОМПЕТЕНТНІСТЬ»**. Він також нагадує про важливість професійного підходу до роботи.

Психологи:

- постійно поповнюють свої знання про нові наукові досягнення в галузі їхньої діяльності, беруться за розв'язання тільки тих завдань, які належать до сфери їх компетенції;
- прагнуть до адекватних знань про свої індивідуальні якості та особливості і визначення меж власних професійних можливостей.

Третій блок – **«ОСОБИСТІСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ»**, які негативно впливають на якість виконання обов'язків, можуть бути показником професійної непридатності і мають якомога швидше коригуватися та розв'язуватися за участі психолога.

¹ З текстом документу (в редакції 2021 року) можна ознайомитися на сайті <https://www.npa-ua.org/ethics>

Ще одним важливим документом, про який варто нагадати в контексті теми, є усім відома **Конвенція ООН про права дитини**. Затвердження на світовому рівні підкреслює її безумовну вартісність та підтверджує важливість нашої теми. Документ містить настанови про забезпечення всіх прав дитини без будь-якої дискримінації незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я. Конвенція нагадує, що **дитина – це особистість, вона має право на збереження індивідуальності, на вільне висловлення власних поглядів, тому першочергова увага має приділятися якнайкращому забезпеченню всіх інтересів дитини, її здоровому розвитку**.

Пропонуємо кілька практичних порад психолога, які стануть в пригоді батькам, вчителям і усім тим, хто займається вихованням дітей, а також будуть корисними й дитячим бібліотекарям.

ВРАХОВУЙТЕ ВІК ДИТИНИ

Кожен віковий етап характеризується новою соціальною ситуацією розвитку, провідною діяльністю, новоутвореннями в психологічній та фізичній сферах.

Для прикладу візьмемо *теорію морального розвитку Л. КОЛЬБЕРГА**, який виділяє три стадії. Перша – **доморальна або передконвенційна (4-10 років)**. У цей період мораль дитини спрямована на уникнення покарання: «Якщо мене сварять, коли я малюю на стінах, – то це погано». З подальшим розвитком мораль дитини набуває егоїстичного спрямування та взаємовигідного обміну: «Я не буду малювати на стінах, якщо ви дозволите мені дивитись телевізор». Ми бачимо, що на першій стадії дитина ще не розуміє глибинної суті того чи іншого правила, яке ви стверджуєте, тому вона буде міркувати з позиції покарань за недотримання вимог або з точки зору вигоди для себе. Тому пояснювати щось дитині 5 років краще з точки зору орієнтування на її особистість: «У книжках малювати не можна, бо «ти у мене чемний хлопчик», краще купимо тобі альбом. У ньому тобі буде зручно малювати!». Замість: «В книжках малювати не можна, бо бібліотекар буде сваритися!».

Друга стадія – **конвенційна мораль (10-13 років)**, під час якої дитина мотивується схваленням з боку важливих для неї дорослих, соромом чи осудом. Пізніше на цій стадії з'являються поняття «закон», «порядок», «правила». У дитячому розумінні добре те, що відповідає правилам та сприяє підтриманню порядку.

Остання стадія – **автономна або постконвенційна мораль (з 13 років)**. У цей час підліток усвідомлює відносність та умовність існуючих загальних людських правил та законів, вимагає їх логічного пояснення. Дитина може іноді не погоджуватись з певними загальноприйнятими твердженнями, а висловлювати свої думки та бачення. Тому не дивуйтеся, коли підлітки будуть бунтувати проти правил, та ще й пропагувати власну філософію життя.

Розглянемо детальніше **спілкування з дошкільнятами 3-6 років**. На цьому етапі діти стають більш соціальними і починають активно формувати свою особистість. Вони мають інтерес до світу дорослих, тому їм так подобаються сюжетно-рольові ігри, де можуть бути у ролі мами, тата, лікаря чи виховательки. Малята вже добре виражають свої емоції, активно навчаються емпатії, але ще можуть відчувати труднощі в емоційній саморегуляції.

Важливо:

- Підтримувати позитивне спілкування, заохочувати вираження емоцій та почуттів.
- Пояснювати дітям, що емоції нормальні та природні, і допомагати їм розуміти свої почуття, разом знаходити причину плачу, поганого настрою. Так само знаходити причини гарного настрою, аналізувати разом, що було приводом для веселощів, задля розвитку навичок емоційної усвідомленості.
- Виявляти терпимість і розуміння щодо вираження негативних емоцій малят.

Гра – провідна діяльність дітей дошкільного віку. Найефективніша комунікація з дошкільнятами відбувається саме через гру. Бібліотекарі успішно це використовують у своїй діяльності. (Наприклад, обгорнути книжку у папір, щоб дитина не бачила назву, та зробити окремий стенд із книжками-загадками. Провести книжкову лотерею – написати назви книжок (враховуючи вік дитини), покласти у мішечок, з якого дитина зможе діставати із заплученими очима. При поверненні книги – запропонувати зробити малюнок до прочитаної книжки тощо).

Спілкування зі школярами 7-12 років має свої особливості, адже на цьому етапі діти стають більш незалежними. Світ емоцій стає складнішим, оскільки вони починають розуміти себе та інших людей глибше. Розвиток моралі набуває нових горизонтів.

Важливо:

- Виявляти інтерес до емоцій дітей та їхніх проблем, надавати можливість для розмови. Запитувати, як пройшов день, порадити книгу відповідно до життєвих труднощів дитини.
- Слухати уважно та поважати їхню думку, щоб надати їм відчуття значущості.
- Навчати школярів стратегіям вирішення конфліктів та ефективному спілкуванню.

*Зі статті Л. КОЛЬБЕРГА The development of children's orientations toward a moral order, Vita Humana, 1963, N 6, pp. 11-35. Джерело: <https://studfile.net/preview/6383106/page/14/>

Підлітки 13-18 років активно шукають свою ідентичність та намагаються самостійно визначити свої цінності та переконання. Їхні емоції можуть бути інтенсивними та мінливими. Провідна діяльність з підлітками у цей період – міжособистісне спілкування з однолітками та навчання.

Важливо:

- Слухати без накладання власних оціночних думок, створювати довірливу обстановку для відвертої розмови.

- Розмовляти з підлітком «на одному рівні». Хоч підлітки все ще діти, але вони прагнуть до самоствердження, тож підкреслюйте їх самостійність.

- Залучати їх до обговорення важливих тем. Ми можемо створити розмовний клуб для обговорення книг із суперечливими моральними темами, допомагати їм розвивати критичне мислення, сприяти розвитку само-refлексії та особистісному зростанню через читання книжок.

Отже, дуже важливо змінювати характер спілкування залежно від того, хто до вас завітав – дошкільник, підліток чи молодший школяр. Таким чином ми задовольняємо дитячу глибинну психологічну потребу в повазі та підтримці, яка впливає на здатність дітей розраховувати на підтримку та розуміння з боку дорослих, викликає почуття довіри.

СЛУХАЙТЕ АКТИВНО

Активне слухання – це техніка ефективного спілкування, яка спрямована на вміння уважно слухати та відповідати співрозмовнику так, щоб він відчув, що його чують і розуміють. Дотримання дорослим техніки активного слухання дає дитині змогу відкритися, вільно ділитися з вами думками, враженнями. І навпаки, якщо дитина побачить вашу байдужість, ви ризикуєте вселити в неї почуття недовіри і замкнутості, пригніченості та небажання приходити до бібліотеки.

Активне слухання це:

- використання у розмові з дитиною фраз, які спонукають ділитися ідеями та почуттями, підтверджують важливість її думок і вашу повагу до того, що вона говорить: «Ого!», «Я розумію», «Нічого собі!», «Справді?», «Цікаво»;
- використання мови тіла, яка демонструє уважність. Кивайте головою, коли дивитеся в очі. Висловлюйте поглядом зацікавленість, підбадьорливо посміхайтесь;
- відкрита поза тіла – ноги та руки не схрещені, тулуб повернутий до дитини;
- невідволікання під час спілкування з дитиною на іншу роботу – адже вона може подумати, що не цікава вам;
- очі дорослого на рівні очей дитини. Тон мовлення має бути довірливим, спокійним.

ПРИЙНЯТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДИТИНИ

Кожна дитина має свій темперамент, який базується на вроджених властивостях нервової системи; характер, який формується на основі темпераменту та під впливом соціуму; темп фі-

зичного та психологічного розвитку – хтось швидко все розуміє та запам'ятовує, а іншому потрібно більше часу, уваги та пояснень; хтось буде голосно сміятись, активно бігати по бібліотеці, ставити купу запитань, а від когось складно витягнути і два слова. Дітям дуже важливо бути прийнятими такими, як вони є. Адже психологічна потреба в автентичності (потреба бути самим собою) сприяє гармонійному розвитку дитини.

БУДЬТЕ СПРАВЖНИМИ ДЕТЕКТИВАМИ

Якщо ви помічаєте, що дитина у поганому настрої – обережно запитайте про це. Або ви помічаєте, що дитина часто приходить до бібліотеки сумна, щоб просто побути не вдома, також обережно розпитайте її. Помічайте та підтримуйте сильні сторони дітей. Розвиток талантів є дуже важливим, оскільки це допомагає дитині сформувати в собі відчуття компетентності, відчувати свою важливість та цінність, знайти ресурси та натхнення справлятися з різними життєвими викликами.

Якщо ви помічаєте, що дитина багато читає, гарно малює, здатна до творчої діяльності, пропонуйте їй різні можливості. Наприклад, участь у творчих конкурсах.

Національна бібліотека України для дітей щороку організовує велику кількість заходів загальноукраїнського масштабу, які реалізуються для читачів дитячих бібліотек усіх рівнів. Деталі актуальних можна дізнатися в обласній бібліотеці для дітей кожного регіону або ж на сторінці НБУ для дітей: <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=8389>.

Участь у конкурсах сприяє задоволенню психологічної потреби в компетентності та самостійності. Такі діти залюбки експериментують, вірять у власні сили, не бояться помилятися.

Дотримуючись цих порад, ми зробимо ще один крок до забезпечення щасливого, гармонійного, затишного дитинства. Особливо необхідним це є сьогодні, коли ми знаходимося у ситуації невизначеності та тривожності. Тож рухаємося до свідомого психолого-екологічного спілкування з дітьми разом!

Тетяна ПЕРВАК

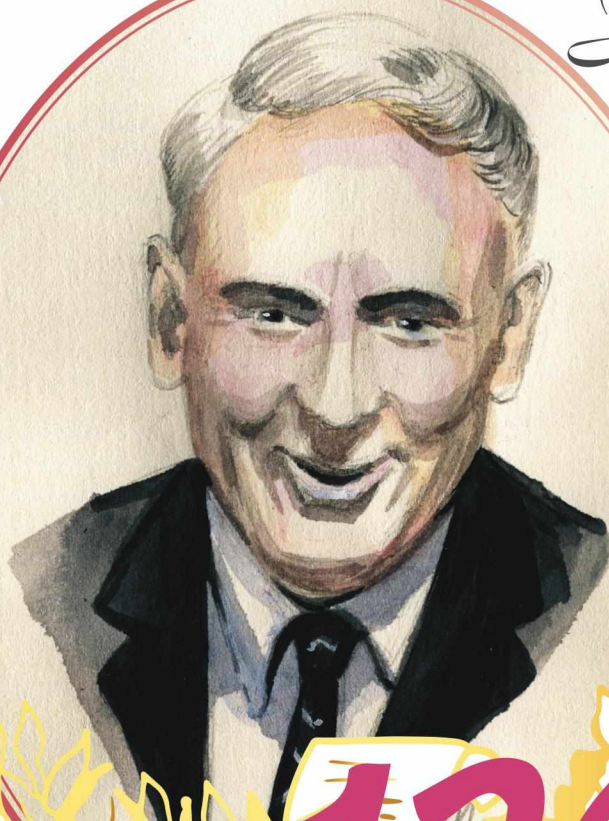

головний бібліотекар
відділу обслуговування дітей,
юнацтва та організаторів
дитячого читання
Національної бібліотеки України
для дітей

СЕРЕД ІМЕН І КНИГ XX СТОЛІТТЯ

КРАВЦІВ Богдан Миколайович
(05.05.1904 – 21.11.1975)

У 2024 році виповнилося 120 років з дня народження Богдана Миколайовича КРАВЦІВА – українського поета, громадського діяча, літературознавця, автора праць з української літератури, бібліографії, староукраїнської міфології, дійсного члена Наукового товариства ім. Шевченка, Української вільної академії наук, автора 11 збірок поезій, члена ОУП «Слово», діяча українського націоналістичного руху, активіста Української військової організації, Союзу української націоналістичної молоді, першого крайового провідника ОУН на західноукраїнських землях.

120 РОКІВ

© Реконструкція портрету Д.В. Мірошник,
НБУ для дітей

Богдан КРАВЦІВ молоді роки

Богдан КРАВЦІВ народився 5 травня 1904 року в селі Лоп'янка Долинського повіту (нині Рожнятинський район Івано-Франківщини) в родині греко-католицького священника-просвітянина. Батько помер у 1934 році; мати, Олена Богачевська, заарештована у 1945 році, померла на засланні у 1956 році.

Коли почалася Перша світова війна, Богданові було десять років. Середню освіту хлопець здобував у філії Академічної гімназії у Львові (найстаріша гімназія з українською мовою викладання, заснована за розпорядженням цісаря Йосифа II від 24 жовтня 1784 року), де під час навчання почав відвідувати гурток Пласту.

Потім навчався в Українському таємному університеті (Львів) на філософському факультеті (1923-1925), а з 1925 по 1928 рік – у Львівському університеті на факультеті правничих студій.

Працював редактором низки націоналістичних та літературних часописів, а у 1923 році в 19 років став головним і відповідальним редактором часопису Українського Пласту «Молоде життя». Посаду обіймав до заборони Пласту польською владою у 1927 році.

Вірші Богдан почав писати ще під час навчання в гімназії, але першу поетичну ліричну збірку **«Дорога»** опублікував тільки у 1929 році у Львівському видавництві «Вогні». У 1930 році до читача приходять друга збірка поезії – **«Промені»** (Львів).

Був членом літературного гуртка «Листопад». Водночас Богдан друкувався як автор праць з історії української літератури XV-XVII ст. (стаття «Ренесанс і гуманізм на Україні»), бібліографії, староукраїнської міфології (стаття «До проблем Тура-Сварога-Трояна» тощо).

Громадсько-політичне життя затягнуло молодого Кравціва ще студентом. Юнак був учасником Першої Конференції Українських Націоналістів у Берліні в 1927 році. Тоді ж став головою Союзу української націоналістичної молоді (СУНМ). У лютому 1929 року 25-річний Богдан як чільний діяч ОУН призначений першим провідником Крайової (структурний підрозділ Організації українських націоналістів).

У Львові 21 листопада 1929 року відбулося велике віче українського студентства проти репресій на окупованих радянською владою землях, на якому Кравців виголосив промову. Коли студентський хід рушив під радянське посольство, Богдана КРАВЦІВА затримали і ув'язнили на 4 місяці. Перебуваючи під арештом, Богдан переклав біблійну «Пісню пісень» і написав книжку арештанської лірики **«Сонети і строфи»**, яка вийшла друком у 1933 році.

У вересні 1934-го Богдан КРАВЦІВ одружився з Неонілою Головацькою. Через три тижні після одруження його вдруге заарештували за зв'язок з «бойовиками» УВО (Українська військова організація) і ОУН (Організація українських націоналістів) та напад на поштовий транспорт біля міста Бібрка на Львівщині. Суд виніс вирок – 3 роки ув'язнення і заслання до концентраційного табору Береза КАРТУЗЬКА.

Член Верховної Пластової Команди

За його долю наполегливо турбувався митрополит Андрей Шептицький. Поета випустили, але решту життя він страждав важким захворюванням нирок, спричиненим тюремними катуваннями.

Після звільнення кілька років Кравців видавав і редагував націоналістичні журнали «Вісті», «Голос», політичний тижневик «Голос нації», літературний тижневик «Дажбог», літературно-мистецькі журнали «Обрії» та «Напередодні», був членом головного відділу товариства «Просвіта» у Львові. У цей період він упорядковував книжку публіцистики «Дон Кіхот в Альказарі» (1938). За своїм духом Богдан КРАВЦІВ був ліриком, а от всі його праці завжди були концептуально-переконливими та насиченими фактами, що характеризувало Богдана Миколайовича як впевненого вченого, а не поета.

Загроза нового арешту спонукала Кравціва виїхати з родиною до Кракова. Перед початком Другої світової війни його знову заарештували та в серпні 1939 року звільнили. Богдан Миколайович був змушений виїхати в еміграцію і опинився у Берліні. Через рік знову влився в українське політичне життя, став активним членом МУРу (Мистецький український рух). Займався редагуванням газет українських остарбайтерів «Вісті», «Українець», «На шахті», опублікував збірку власних поезій **«Остання осінь»**.

Богдан КРАВЦІВ своїми працями, статтями та дослідженнями зарекомендував себе ще як літературознавець та бібліограф, зокрема він приділяв велику увагу проблемам шевченкознавства. Звдяки співпраці багатьох україн-

Сім'я Кравців з дітьми

ських учених-літературознавців, у тому числі й Богдана КРАВЦІВА, побачили світ IV, XI, XII і XIII томи творів Тараса Григоровича ШЕВЧЕНКА у видавництві Миколи ДЕНИСЮКА (США, Чикаго). Перевидання мало додаткові коментарі та наукові статті, підготовлені Богданом Миколайовичем та Дмитром ЧИЖЕВСЬКИМ. Наприклад, у четвертому томі надруковано дві статті Богдана КРАВЦІВА – **«Нові текстологічні досліді і текст Шевченкових поезій 1857-1861»** та **«Коли ми діждемося Вашингтона»**. У них автор викриває тенденційність більшовицьких коментарів і стверджує Шевченкову ідею незалежності України від росії та ідею справедливого демократичного ладу в майбутній вільній і незалежній українській державі.

Статті Богдана Миколайовича є в дослідженнях щодо малярських, графічних та скульптурних творів Шевченка. У XII томі стаття англійською мовою **«Taras Shevchenko's poetry in foreign transLations»**¹; у вступній статті **«Шевченко і його творчість»** у XIII додатковому томі Кравців дав короткий огляд сімнадцятиох праць і статей про Шевченка та зазначив у цих збірниках праць і їх авторів – Пантелеймона КУЛІША, Івана ФРАНКА, Сергія ЄФРЕМОВА, Михайла НОВИЦЬКОГО, Максима РИЛЬСЬКОГО. В окремих статтях, опублікованих у журналі «Сучасність» та збірнику «Свободи» і УНСоюзу «Наш Шевченко», Борис Миколайович подавав численні приклади радянського фальшування поетичної творчості Шевченка, перекручування текстів, виключення з «Кобзаря» антимосковських творів (**«Розрита могила»**, **«Великий льох»**).

У статті **«Остракізм у шевченкознавчій бібліографії»** Кравців викрив ненауковість і відсутність усякої об'єктивності в радянських бібліографічних покажчиках праць про Шевченка. Наприклад, подаючи зміст Шевченківських збірників 20-х років, радянські бібліографи зовсім не згадують надрукованих у цих збірниках праць Сергія ЄФРЕМОВА, Осипа (Йосипа) ГЕРМАЙЗЕ, Михайла ГРУШЕВСЬКОГО.

¹ Відомості про переклади творів Шевченка на слов'янські, західноєвропейські та інші мови.

Не згадують вони й шевченкознавчих праць Володимира ДОРОШЕНКА, Богдана ЛЕПКОГО та інших. В окремій статті Богдана КРАВЦІВА «Доля українського шевченкознавця в УРСР» йдеться про Михайла Михайловича Новицького – одного з найвидатніших дослідників життя й творчості Тараса ШЕВЧЕНКА.

У 1945 році, щоб запобігти можливому примусовому поверненню на батьківщину, Богдан КРАВЦІВ оселився в селі на півночі Баварії, де опікувався родиною та займався сільсько-господарськими справами. Працював над перекладами творів Р. М. Рільке, публікував їх у збірці «Речі й образи» (1947), а у 1948 видав збірку поезій «**Кораблі**». У 1949 році Богдан КРАВЦІВ з родиною виїхав до Америки, жив спочатку у Філадельфії, потім біля Нью-Йорка в містечку Рутерфорд. З 1953 до 1954 року був співредактором «Пластової Ватри», а з 1954 до 1957-го – редактором відновленого пластового журналу «Молоде життя». На той час Кравців перебував у Головній Пластовій Булаві, найвищому виконавчому органі світового пластового об'єднання. На Третньому крайовому з'їзді в Америці у вересні 1955 року його обрали Головою Крайової Пластової Старшини. У 1960 році став Головою Крайової Пластової Ради в Америці. Був відзначений найвищими пластовими відзнаками – Орденами святого Юрія в золоті та Вічного Вогню у золоті.

Фактично Богдан КРАВЦІВ з пластового поета перетворився на одного з пластових політичних ідеологів.

Тривалий час очолював літературний щомісячник «Сучасність», співпрацював у редколегіях «Енциклопедії Українознавства» та літературного збірника «Слово», був редактором щоденного видання «Америка».

Члени літературної молодіжної групи «Листопад»

Богдан КРАВЦІВ відомий також як перекладач, літературний критик. В «Енциклопедії Українознавства» він друкував статті про О. Олесь, В. Підмогильного та Є. Плужника. Кілька робіт Богдан Миколайович присвятив творчості українських письменників-емігрантів: ліриці Євгена Маланюка та роману Леоніда Мосендза «Останній пророк». Особливої уваги заслуговує рецензія Кравців «Еміграційне видання поезій Ліни Костенко».

Низку статей Богдана Миколайовича присвячено творчості репресованих в УРСР поетів. Кравців написав літературознавчі праці «На багрянному коні революції: До реабілітаційного процесу в УРСР» (1960) і «Розгром українського літературознавства 1917-1937 рр.» (1962). У 1955 році у виданні Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці та Української вільної академії наук у США вийшла книга «Обірвані струни: антологія поезії полеглих, розстріляних, замучених і засланих». За редакцією Бориса Миколайовича надруковано твір розстріляного більшовиками українського письменника Григорія Косинки «Фауст із Поділля». З-під його пера вийшли надруковані дослідження про старі карти України, книжка про давньоукраїнську міфологію. Вчений займався дослідженням «Слова о полку Ігоревім», «Історії Русів», творів І. Франка, Б. Грінченка, П. Чубинського. Продовжував Кравців творити поезії: 1951 надрукував збірку «Зимозелень», 1962 – вінок сонетів «Дзвенислава». У 1974 році з'явилася збірка «Глосарій», яка являє собою історію з княжими, татарсько-монгольськими, козацькими сюжетами, з драматичними колізіями української історії та величезним багатством української міфології, розмаїтої демологічності.

Богдан КРАВЦІВ помер 21 листопада 1975 року, похований на українському цвинтарі Саут-Баунд-Брук у Нью-Джерсі. Гарвардський університет встановив нагороду за найкращі праці з української бібліографії і стипендію Богдана КРАВЦІВА.

Юлія ОСАДЧА

провідний бібліотекар
КЗ Київської обласної ради
«Київська обласна бібліотека
для дітей»

ТИМ, ХТО ЧИТАЄ «ЯСОЧЧИНУ КНИЖКУ»

до 90-річчя книги Наталі ЗАБІЛИ

За вікном сьогодні вітер,
вітер – аж в кімнаті чути, як гуде.
В дитсадок давно пішли всі діти,
а маленька Ясочка не йде.
Наша Яся нині трохи хвора,
все кахика й носик витира.
Застудилась, мабуть, Яся вчора,
як ліпила бабу дітвора... »

© Реконструкція портрету Д.В. Мірошник,
НБУ для дітей

Цим рядкам вже дев'яносто років! Тільки уявіть собі – сто мінус десять! А це означає, що прабабуся читала їх бабусі, бабуся – мамі, мама – тобі... Не забулися, не загубилися за стільки років історії про Ясочку. А чому? Тому що усе це – про тебе. Це ж ти гралася вдома у дитячий садок, милувалася навесні ластівками, а восени у лісі забувала геть усе, зачарована білкою. Це ж ти хлюпочешся у річці та лякаєшся (або проганяєш – третього не дано!) «страшного зеленого звіра»! Це ж твій олівець-малювець малює зовсім не те, що тобі хочеться! Це ж ти разом із Ясочкою радієш щомиті, відкриваючи для себе багато-барвний світ!

Віршовані рядки в прозовій обгортці – наче цукерка, яку треба з насолодою смоктати, просити маму або бабусю: «Ще почитай про Ясочку! Ще!». І шкодувати при цьому, що книжка така тоненька, а оповідань – усього вісім... Можливо, їх було б і більше, але... Далі вже цілком доросла історія.

«Ясоччина книжка» для української літератури – це все одно, що «Вінні Пух» для англійської. По-перше, герої у них – це діти, які жили у реальному світі. По-друге, обидва автори, особливо не плануючи займатися дитячою літературою, у силу обставин (не надто легких і простих) отримали у ній довічну прописку... До Зачарованого Лісу, де оселився Крістофер Робін із Вінні-Пухом та його друзями, Алан МІЛН прийшов через окопи Першої світової війни. До того, як на світ з'явилася Ясочка (реальна, а не літературна!), її мама Наталя (у дитинстві – Тася) ЗАБІЛА теж зазнала багато чого...

Спадкоємиця старовинного козацького роду Забіл, серед яких були академік академії мистецтв (рідний дід письменниці, скульптор Пармен ЗАБІЛА), відомий український поет-романтик (Віктор ЗАБІЛА), справжня «Царівна-лебідь» (дружина художника Михайла ВРУБЕЛЯ Надія, зображена на однойменній картині), Наталя ЗАБІЛА ще з дитинства не уявляла себе поза літературою та мистецтвом. Але щасливе дитинство закінчилося у 1917 році, коли після революції родина втекла до Любина, а 14-річна дівчинка змушена була заробляти на прожиття вчителькою у школі (за плечима ж був гімназійний курс). Згодом – навчання у Харківському університеті і бурхливе літературне життя двадцятих років. Можливо, розуміння того, що з непролетарським походженням годі потикатися на вершини тогочасного Парнасу, а можливо, любов до дітей, материнський та учительський досвід привели Наталю ЗАБІЛУ на ниву тогочасної дитячої літератури. У 1927 році вийшла перша книжка для дітей – оповідання «За волю» та «Повість про Червоного звіра», а вже через сім років – «Ясоччина книжка», яка і досі вважається однією з вершин української дитячої літератури.

Дорослий неодмінно помітить дату видання – 1934 рік, коли Україна тільки-но відходила від страшного голодомору. Довгі роки замовчувалося, як ці події трагічно вплинули на родинне життя авторки та долю героїні «Ясоччиної книжки». Мала Ясочка так і залишилася три-чотирирічною дівчинкою у болючій материнській пам'яті, а також для читачів «Ясоччиної книжки»: від прабабусі до бабусі, від бабусі до мами, від мами до доньки...

ХАЙ ЖИВУТЬ ПРИГОДИ І ТАЄМНИЦІ!

до ювілеїв книг Е. БЛАЙТОН із серії «Славетна п'ятірка»:
80 років – «Таємниця старого підземелля»;
75 років – «Таємниця совиного гнізда»;
70 років – «Таємниця циганського табору».

*П*одобаються пригоди? Обожнюєте канікули? Цінуєте справжню дружбу? Вважаєте, що собаки нічим не гірші за людей? А може, любляєте не тільки серіали у кіно, а й книжкові? Тоді вам якраз по дорозі зі славетною п'ятіркою.

Все розпочнеться з того, що дванадцятирічна дівчинка матиме суто хлоп'ячий характер, лише одного вірного друга (рудого, чотирилапого, із хвостом!) і власний (так-так!) острів. А її троє двоюрідних братів і сестер – дружні стосунки і бажання поділитися цією дружбою навіть з тими, хто спочатку дивиться на тебе скоса! Помножимо це на жагу пригод та подорожей, і матимемо... **Аж двадцять одну книгу Енід БЛАЙТОН – серію «Славетна п'ятірка!»**

Казковий чоловічок Нодді, каченя Тім – ці імена знайомі малим англієцям (і не тільки) з дитинства. Отже, коли до рук потрапляють книги про ту ж саму п'ятірку друзів, або (знову ж) п'ятьох пошукачів та їхнього пса (не плутати із попередніми!), або таємну сімку, хоча ім'я авторки знайоме, та у самих книгах можна легко заблукати. Чи не ставила собі пані Енід мету – за будь-яку ціну потрапити до книги рекордів Гіннеса? А може, просто не бажала розлучатися з дитинством – часом, коли найбільшою цінністю є друзі, ігри та пригоди? Так чи інакше, але книги виходили одна за одною, дорослі зверхньо або зневажливо реагували (і мали в чомусь рацію), мовляв, низькопробна література, а діти – ковтоли і насолоджувалися! І досі читають! А що робити, коли навіть від назв по шкірі бігають мурашки у передчутті несподіванок?

Традиційно вважається, що повісті про славетну п'ятірку – це дитячі детективи. Гадаємо, не зовсім так, радше – пригодницька література! Де є безлюдний острів, і покинутий корабель, і таємний замок зі скарбами та підземеллями, і зустрічі з різними злодіями, і подорож на велосипедах, і втечі з погонями, і щасливий кінець, коли добро обов'язково перемагає зло (А як же інакше?).

І все це відбувається з ровесниками читачів! Четверо нерозлучних друзів та пес Тіммі! Четверо чудових, хай зі своїми недоліками дівчат та хлопців! Джуліан – лідер у команді, гострий на язик інтелектуал, який і будь-яку загадкову справу розплутає, і друзів образити не дасть нікому. Джордж-Джорджіана – такий собі хлопець у спідниці, рушійна сила майже усіх пригод. Дік – молодший брат, кмітливий і сміливий. І навіть наймолодша Енн, яка вміє зробити домашній затишок навіть у печері і лякається будь-яких неприємних несподіванок, – навіть вона аж ніяк не зайва у компанії юних авантюристів!

А що казати про мрію будь-якої дитини – відданого та розумного пса Тіммі! Який, на думку п'ятірки, у їхніх пригодах вартий трьох («Гав! Гав! Гав!») дорослих.

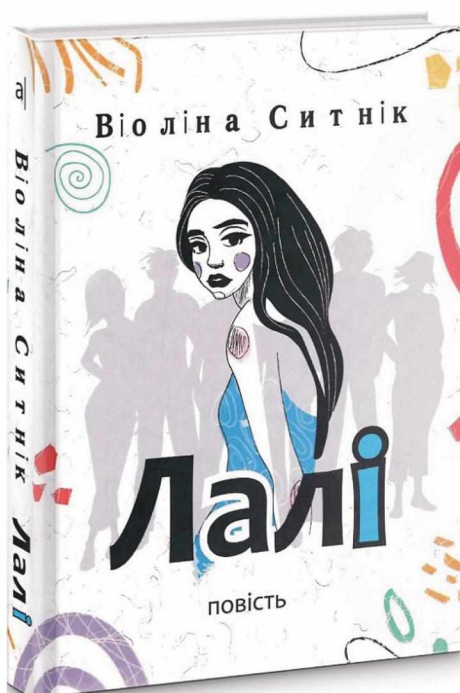
...Запитайте у тих читачів, чиє дитинство припало на дев'яності роки минулого століття: хоч один із трьох згадає, як зачитувалися книгами Енід БЛАЙТОН (раніше її книги у нас не перекладалися і не видавалися). Перевірені часом книги не можуть бути низькопробною літературою, а цифри, які так люблять дорослі, говорять самі за себе: за однією з оцінок, **БЛАЙТОН – п'ята за популярністю авторка у всьому світі: за даними ЮНЕСКО до 2007 року зроблено близько 3400 перекладів її книг на понад 90 мов, зокрема китайську, нідерландську, фінську, французьку, німецьку, іврит, японську, малайську, норвезьку, португальську, словенську, сербську, хорватську, іспанську та турецьку.** Нещодавно можливість поринути у світ пригод і таємниць з'явилася і у юних українців! Отже, нехай живуть канікули, пригоди і друзі зі славетної п'ятірки англійської письменниці!

Юлія ЯРОВА

методист I категорії
всеукраїнського тренінгового
центру
Національної бібліотеки України
для дітей

ПОВІСТЬ «ЛАЛІ» Віоліни СИТНІК: ПУТІВНИК осіннім Хмельницьким і (не)дитячими драмами

*Н*авколишній світ перестав існувати. Залишилися тільки він, вона і метелики в животі...

Віоліна Ситнік «Лалі»

У променях вересневого сонця Хмельниччини виблискує чорняве волосся головної героїні – Лалі. Саме зараз вона замальовує пейзажі у скетчбук.

Лалі хоче стати ілюстраторкою. Натомість її мама вважає, що для неї краще отримати економічну освіту. Мама, яка колись була доброю і веселою, а тепер чомусь стала домашнім тираном, змусила їх переїхати за тисячі кілометрів від дому, від друзів, прирекла на самотність. «У Хмельницькому Лалі Корчилава вже три роки, але своєю так і не стала – ні в школі, ні у дворі, ні деінде».

Зрештою саме відчуття самотності робить Лалі «своєю» для читача і підштовхує скласти дівчині компанію та читати далі.

ПІДЛІТКОВЕ БУНТАРСТВО І ПОШУКИ СЕБЕ

Письменниця любить складних, «непричесаних» і неідеальних персонажів. Її герої створюють себе власноруч зі спроб і помилок. Наприклад, Лалі хоче знайти друзів, але у той же час тримається відсторонено. Після перших невдалих спроб порозумітися через мовний бар'єр трирічної давнини вона досі ледь не вороже налаштована до однокласників, навіть тих, кому симпатизує, і хто нічим її не образив. Згодом цю відстороненість вона трактує для себе як «не лізти в душу іншій людині». Гала, її подруга, каже: *«Не лізти в душу – ок, але якщо зовсім не виявляти інтересу до інших, то їм може здатися, що тобі байдуже. І тоді ти ніколи не знайдеш своїх людей»*.

Гала ж, здається, має природне вміння бути своєю в будь-якій компанії, вона знайома чи не з усіма людьми в місті. Але згодом виявиться, що надмірному бажанню соціалізуватися дівчина принесла в жертву особисті кордони і самоідентифікацію... У цьому персонажі авторка втілила своє улюблене зображення підлітків, які прикидаються кимось іншим, аби здобути популярність. Влад, Тая, Санька, Арсен – кожен має свою приховану історію. Дорослі теж: Маріне, мама Лалі, яка врятувала родину з окупації, зрештою, теж має свої причини бути жорсткою...

Вже на перших десяти сторінках повісті авторка дістає козирі з рукава, аби зачепити увагу сучасного українського підлітка-читача: таємний краш, неможливість почуватися своєю серед місцевих однолітків, необхідність працювати у ресторанчику батьків, які – сюрприз – нічого не розуміють, знають краще і не хочуть слухати. На щастя, головна героїня – живий персонаж, і вона зазнає змін з кожним подальшим десятком сторінок. Бо зміни – це нормально (хоч і дуже лячно), бо помилятися – нормально, просити про допо-

могу – нормально, а нести відповідальність за свої вчинки – обов'язково. Та книга була б підручником з етики і підліткової психології, якби зводилася тільки до цього.

Авторка ненав'язливо через історію підлітки, яка шукає своє місце у мінливому світі, торкається наступних тем:

- самореалізація, самовираження та самоідентифікація;
- стосунки підлітків та батьків;
- нездатність дітей і дорослих говорити про власні почуття словами вголос;
- встановлення і дотримання особистих кордонів;
- перший сексуальний досвід;
- стосунки з однолітками;
- насилля (булінг не дорівнює «залицання») і злочини проти неповнолітніх;
- підтримка творчої молоді місцевою владою;
- проблеми реалізації молодих спеціалістів (один із персонажів – історик за освітою – ганяє тачки з-за кордону через більший дохід, аніж у викладанні);
- війна (в Україні та Сакартвелі);
- проблеми інтеграції біженців, зокрема дітей, у нове суспільство;
- невиконання батьками після розлучення обов'язків з виховання неповнолітніх дітей;
- низький рівень фінансової забезпеченості.

Авторка показує, що всі задачі мають розв'язок, а часом і не один. А ще завдяки QR-коду на звороті обкладинки вона з нами говорить...

«ЧУРЧХЕЛА»

Персонаж Лалі зустрічається у творах Віоліни СИТНІК не вперше. Читачі вже знайомилися з нею раніше в оповіданні «Чурчхела», яке увійшло до збірки «Перше кохання (прозобукет)» від ВЦ «Академія». У збірці персонажі оповідань розказують про свої вдалі і не дуже досвіди перших побачень. Вже доросла Лалі дає інтерв'ю і пригадує свій досвід, до якого тепер ставиться філософськи. Задля порівняння можна прочитати й оповідання, та добре, що авторка не зупинилася і трансформувала історію у повість, зробила її багат шаровою і переіменувала, а не залишила «Чурчхелою».

До речі, в інтерв'ю своєму колезі, письменнику та блогеру Андрію Павловському, Віоліна Ситнік зізнається, що не планувала писати про війну, і повість мала бути *«про підлітків, про перше кохання-зітхання, про якісь нові досвіди. А потім – хоп! – війна все одно вривається у твої плани. Переїзд грузинської дівчинки*

Лалі в Україні: причина переїзду – війна. Ти не стараєшся писати про війну, а вона все одно входить у твоє життя».

Іще одним твором, де на мить з'являються герої повісті, є «Маски чужих ролей» (ВЦ «Академія», 2019). Він став переможцем «Молодої Коронації» 2021 року. У цій книзі вже більше розкривається властивість підлітків адаптуватися до проблем дорослого життя, вдаючи із себе когось іншого, як це робить Гала у повісті «Лалі». Чотири історії підлітків перетинаються в реальності, де іноді легше грати чийсь роль замість прийняти болісну правду, відмову, себе... Чи не приймати, а просто відпустити й жити далі.

Ця пошукова робота дуже затягує. Та моїм улюбленим бонусом знайомства з «Лалі» лишається ще одна риса, притаманна письмену Віоліні СИТНІК, – вона розкриває читачам куточки України.

КНИГА – ГІД ХМЕЛЬНИЦЬКИМ

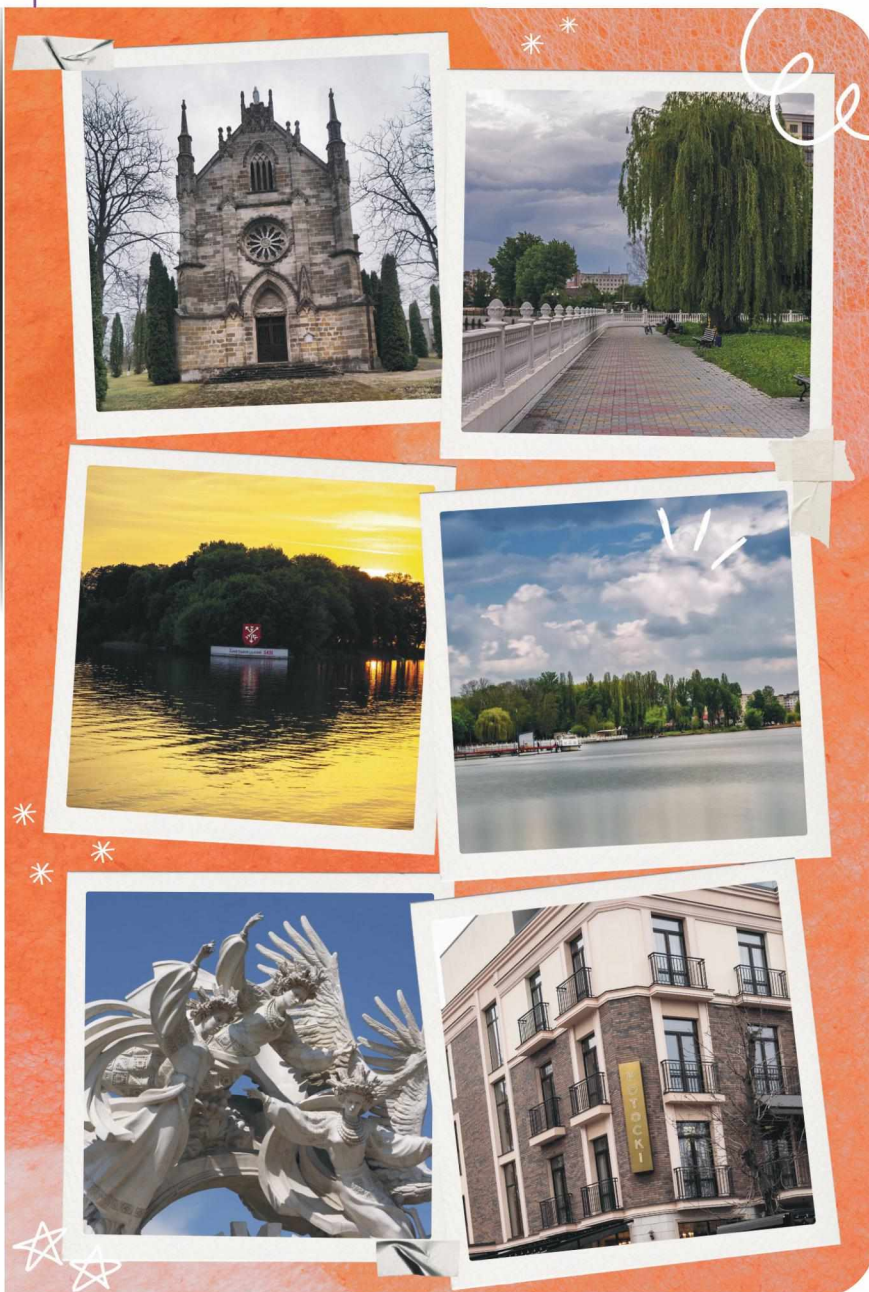
Одним із найбільших козирів українських авторів є вміння захопати читачів у місце подій настільки, що хочеться відкласти все, взяти квиток і поїхати досліджувати вчитані місця. Приємно дізнатися, що народжена у Кам'янці-Подільському Віоліна СИТНІК ділиться своєю любов'ю до міст щиро і в інших книгах. Наприклад, у збірці «Демони бажань. 11 страшних історій» автори висвітлюють моторошну естетику різних куточків України. А Лалі – не дарма хотіла стати ілюстраторкою – зображує романтичний Хмельницький.

Тож готова ідея – влаштувати читання у місцях, які малювала Лалі. Відзначити їх під час прочитання книжки, а потім відтворити на фото і в ескізах під час своєї подорожі.

Гід Хмельницьким від Лалі:

- нічна набережна Південного Бугу;
- герб міста на Острові кохання;
- будиночки з червоної цегли;
- головна пішохідна вулиця Проскурівська;
- вулиця Проскурівського підпілля, де найбільше кав'ярень;
- парк Шевченка;
- скуштувати хот-дог біля кінотеатру Шевченка;
- бордюр біля ЦУМу;
- пам'ятник «Віра. Надія. Любов» на Майдані Незалежності;
- ресторан «Фамілія» (оберіть столик на терасі);
- парк ім. Чекмана;
- міст через річку Плоску;
- «Цукерня Потоцьких»;
- сквер ім. Кузьми Скрябіна;
- ТЦ «Оазис»;
- готичний костел у селі Підлісний Мукарів.

І треба ж якось красиво закінчити. Та замість чогось пафосного і натхненного залишу урок від Лалі. Дівчина довго вагалася, чи брати участь у художньому конкурсі. І нарешті, зупинивши вагання та роздуми про потенційну невдачу, вирішила: «Хоча б спробую». Завжди майте сміливість спробувати втілити свою мрію. І нехай вам це неодмінно вдається!

Книжкові новинки Національної бібліотеки України для дітей

Кращі видання українських видавництв, які отримала бібліотека у третьому кварталі 2024 року

Список підготували:

Наталія ЗАГОРУЙКО

— завідувач відділу формування та зберігання документних ресурсів НБУ для дітей, заслужений працівник культури України

Валентина КРАСНОЖОН — завідувач відділу довідково-інформаційного обслуговування НБУ для дітей

Дошкільнятам та дітям молодшого шкільного віку

1. Андрусяк І. Хочу бути зайчиком : повість : дитсадоч. історії / І. Андрусяк ; мал. О. Квітки. — Харків : Школа, 2023. — 95 с. : іл. — (Дітям про дітей).
Весела й дотепна розповідь про перші кроки в дитячому садку трирічної Катрусі.

2. Антонова Л. Знайомтеся, Шерлок! : казк. повість. [Кн.] 4 : Як воно — бути справжнім детективом? / Л. Антонова ; намал. Н. Мак-семець ; мал. на обкл. Д. Печенкіна. — Київ : Видавництво РМ, 2024. — 142 с. : іл. — (Пригодам час).
Казкова історія про песика-детектива.

3. Артеменко М. Левова книжка / М. Артеменко ; намал. О. Бугренкова. — Київ : Artbooks, 2024. — 63 с. : іл. — (Читати — класно!).
Книжка з дотепними ілюстраціями й коміксовими вставками містить чимало ідей для творчості, корисних підказок і пізнавальних фактів.

4. Булгакова Г. Кози з носа та інші копалини в мені : для читання дорослими дітям / Г. Булгакова ; намал. Ю. А. Гречух. — Харків : Ранок, 2024. — [33] с. : іл. — (Дітям про інтимне).
Пізнавальна книжка-картинка допоможе дітям засвоїти важливі правила гігієни.

5. Вдовиченко Г. 36 і 6 собак : повість / Г. Вдовиченко ; намал. Н. Гайда. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 173 с. : іл.
Казкова повість про небезпечні випробування і пригоди чотирьох домашніх собак, що загубилися у великому місті.

6. Венгринюк Х. Моя мама — гора / Х. Венгринюк ; намал. М. Кошулінська ; передм. С. Ройз. — Харків : Vivat, 2024. — [55] с. : іл. — (Мрійники).

Надзвичайно зворушлива, терапевтична історія про те, як віднайти внутрішню силу.

7. Вільямс Р. Маленькі дива природи : для читання дорослими дітям / Р. Вільямс ; пер. з англ. О. Постранської ; проіл. Ф. Гартас. — Харків : Ранок, 2024. — 115 с. : іл. — (Дива навколо).
Пізнавальне видання знайомить з 50 дивами природи, які нас оточують. Книга оздоблена великими розгортками.

8. Гаґеруп Г. Снігопад : повість-казка / Ганна Гаґеруп, Гільда Гаґеруп ; іл. А. Густавсон ; пер. з норвез. Г. Кирпа. — Харків : Крокус, 2023. — 151 с. : іл.
Чудово ілюстрована казкова історія про різдвяні дива.

9. Галбрейт Б. Венздей Вілсон береться за власну справу / Б. Галбрейт ; іл. М. Гобл ; пер. з англ. В. Колодій. — Харків : Ранок, 2024. — 143 с. : іл. — (Венздей Вілсон).

10. Галбрейт Б. Венздей Вілсон вирішує всі проблеми / Б. Галбрейт ; іл. М. Гобл ; пер. з англ. В. Колодій. — Харків : Ранок, 2024. — 143 с. : іл. — (Венздей Вілсон).
Серія чарівних історій про дівчинку, яка прагне придумати ідеальну бізнесідею та збирається стати підприємницею.

11. Дерманський С. Лізла жаба по драбині : лічилки-жмурилки і загадки-шаради / О. Дерманський ; намал. Н. Чорна. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — [47] с. : іл.

12. Дуван В. Муха та Найда / В. Дуван ; іл. авт. — Київ : Kalamar, 2024. — 81 с. : іл.
Зворушлива історія, заснована на реальних подіях, про двох київських безпритульних собак.

13. Єрченко В. Запоріжжя / В. Єрченко ; авт. ідеї І. Тараненко ; іл. І. Жук, А. Плотка ; іл. М. Лешак. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 37 с. : іл. — (Книжечка-мандрівочка). *Розповідь про незламне місто України – Запоріжжя.*

14. Жадан С. Харків / С. Жадан ; авт. ідеї І. Тараненко ; іл. І. Жук, А. Плотка, І. Король ; іл. М. Лешак. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 37 с. : іл. — (Книжечка-мандрівочка).

Розповідь про незламне місто України – Харків.

15. ІнгіГерда. Сmachненька абетка / ІнгіГерда ; І. Рудика ; іл. В. Сирота. — Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2023. — 75 с. : іл.

Збірка віршів, надрукована шрифтом Рутенія.

16. Капранов Д. Миколаїв / Д. Капранов, В. Капранов ; авт. ідеї І. Тараненко ; іл. І. Жук, А. Плотка, І. Король ; артдир. та іл. М. Лешак. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 37 с. : іл. — (Книжечка-мандрівочка). *Розповідь про незламне місто України – Миколаїв.*

17. Карпа І. Суми / І. Карпа ; авт. ідеї І. Тараненко ; іл. І. Жук, А. Плотка, І. Король ; артдир. та іл. М. Лешак. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 37 с. : іл. — (Книжечка-мандрівочка).

Розповідь про незламне місто України – Суми.

18. Корній Д. Пасіка «Україна» та інші казки з війни / Д. Корній ; іл. І. Потапенко. — Харків : Ранок, 2024. — 63 с. : іл. — (Казки сучасних авторів).

Добірка казок про життя під час війни, де міфічні істоти оживають й стають помічниками наших воїнів у боротьбі за своє майбутнє.

19. Кузьменко Д. Чернігів / Д. Кузьменко ; авт. ідеї І. Тараненко ; іл. І. Жук ; артдир. та іл. М. Лешак. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 37 с. : іл. — (Книжечка-мандрівочка).

Розповідь про незламне місто України – Чернігів

20. Лаґеркранц Р. Вісім, скоро дев'ять / Р. Лаґеркранц ; іл. Р. Лаґеркранц ; пер. зі швед. Г. Кирпа ; пер. віршів: Г. Кирпа, О. Подоляк. — Харків : Крокус, 2024. — 157 с. : іл.

Історія про 8-річну дівчинку, яка через мамину хворобу мусить жити у родичів та звикати до чужих правил, і на яку чекають несподівані відкриття та зміни.

21. Лінда М. Шуршуня і пшеничне зернятко / М. Лінда ; худож. А. Фролкова. — Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2024. — 59 с. : іл.

Казка про незвичайну дружбу, незгасну надію і віру в добро.

22. Луцшевська О. Дай лапу, Пепітко! / О. Луцшевська ; намал. Т. Копитова. — Київ : Artbooks, 2024. — 44 с. : іл. — (Читати – класно!).

Зворушлива історія вчить турбуватися про близьких людей і тварин та берегти дружбу.

23. Лящинська Ю. Нікому не кажи про Закамарок : повість / Ю. Лящинська ; намал. П. Ромашевська. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 223 с. : іл.

Захоплива пригодницько-фантастична повість.

24. Малетич Н. Кіт Левчик і Святий Миколай : [казка] / Н. Малетич ; іл. О. Шатохіна. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — 31 с. : іл.

25. Мацко І. Героїчні казки / І. Мацко ; намал. М. Чайка. — Харків : Vivat, 2024. — 63 с. — (Оберіг). *Казки про повномасштабне вторгнення Росії в Україну 2022 року, прототипами яких стали Катерина Поліщук, Валерій Залужний, Юлія Паєвська, Михайло Діанов, Валерія Карпиленко (Нава), Роман Ратушний, Дмитро Коцюбайло та інші герої.*

26. Панченко Т. Мімі та полуничний пиріг : для читання дорослими дітям / Т. Панченко ; мал. Х. Лукашук. — Харків : Ранок, 2024. — 67 с. : іл. — (Проза 6+).

Казка про те, як слоненятко Мімі вирішив спекти полуничний пиріг.

27. Подоляк О. Чом би й ні? : зб. віршів / О. Подоляк ; іл. О. Шатохіна. — Харків : Крокус, 2024. — [45] с. : іл.

Збірка віршів про дитячі веселощі, мрії, фантазії, доповнені сонячними малюнками.

28. Світова С. Гудзик, який хотів повернутися додому : казка / С. Світова ; іл. Г. Вергелес. — Київ : Kalamar, 2024. — [49] с. : іл. *Надзвичайно зворушливе казкове оповідання нагадає всім, що наш дім там, де серце.*

29. Секанінова Ш. Коти чудові, але... / Ш. Секанінова ; іл. А. Вольфа ; пер. з англ. Ю. Железної. — Харків : Vivat, 2024. — 40 с. : іл. — (Енциклопедії).

30. Секанінова Ш. Собаки чудові, але... / Ш. Секанінова ; іл. А. Вольфа ; пер. з англ. Ю. Железної. — Харків : Vivat, 2024. — 40 с. : іл. — (Енциклопедії).

Пізнавальні видання про догляд за домашніми улюбленцями, їхню поведінку та можливі вирішення деяких незручностей та проблем.

31. Солтис-Доан В. (Не)страшна історія про монстропланшет : хто читає – від планшета відліпає / В. Солтис-Доан ; іл. авт. — Львів : Свічадо, 2024. — 47 с. : іл.

Пригодницька казкова історія про те, що окрім гаджетів, навколо існує безліч занять, які можуть зробити життя дітей цікавим і барвистим.

32. Стретович С. Ведмежуня мандрує в Карпати / С. Стретович ; іл. Я. Козак. — Харків : Vivat, 2024. — 63 с. : іл. — (Маленьке диво). *Казка про маленьку Ведмежуню з київського сирецького гаю та її велику мрію вибратися на найвищу вершину України.*

33. Фалькович Г. Фарбобарвокольори : вірші / Г. Фалькович ; мал. діти ; передм. І. Б. Климова. — Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2023. — 107 с. : іл.

Збірка віршів класика сучасної дитячої літератури з малюнками дітей.

34. Фінберг О. Кіт Бучик у місті Лева / О. Фінберг ; пер. з котячої мови на укр. авт. ; мал. В. Єсіпова-Левіч. — Київ : Дух і Літера, 2023. — 55 с. : іл. — (Читаймо).

35. Фінберг О. Лондонський щоденник kota Бучика / О. Фінберг ; пер. з котячої мови на укр. авт. ; мал. В. Єсіпова-Левіч. — Київ : Дух і Літера, 2024. — 95 с. : іл. — (Читаймо). *Продовження пригодницьких історій рудого kota з Бучі.*

36. Чуба У. Король-малюк / У. Чуба ; іл. Р. Нільсон. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — [33] с. — (Для малят від 2 до 102). *Нова дотепна оповідь від переможниці Дитячої книги року BBC-2020 про перші роки життя малюків, коли вони почуваються найголовнішими у світі...*

37. Холейнон П. Ліс чудес / П. Холейнон ; пер. з італ. О. Шевченко ; худож. Т. Вульф ; дизайнер обкл. В. Гапоненко. — Харків : Vivat, 2024. — 118 с. : іл. — (Світ чарівних казок). *Збірка чарівних лісових казок відомого італійського письменника.*

38. Шатохін О. Подарунок / О. Шатохін ; іл. авт. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — [37] с. : іл.

39. Шеперд Е. Хлопчик, який співав з драконами / Е. Шеперд ; обкл. та іл. С. Огілві ; пер. з англ. О. Ренн. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 279 с. : іл. — (Хлопчик, який вирощував драконів ; кн. 5).

П'ята книжка із серії про дивовижні пригоди Томаса з драконами.

Дітям середнього та старшого шкільного віку

1. Бардуго Л. Царство вовків : роман / Л. Бардуго ; пер. з англ. Є. Даскал ; дизайнер обкл. В. Смоль. — Харків : Vivat, 2024. — 606 с. — (Grisha Verse ; т. 7).

Роман-фентезі відомої американської письменниці.

2. Бенза С. Мить після страху : оповідання / С. Бенза ; граф. робота на паліт. А. Шавлач. — Київ : Академія, 2024. — 160 с. *Збірка оповідань відкриває читачам світ найглибших емоцій та життєвих випробувань. Адже справжні вчинки починаються, коли людина долає страх, а мить після страху набуває виняткової цінності.*

3. Бірзул О. Мвоя книга про кіно / О. Бірзул ; намал. К. Слонова. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 163 с. : іл.

Пізнавальне видання про історію кіно, культуру кіновиробництва, професійну лексику.

4. Гаррі Поттер. Чаклунський альманах : офіц. магіч. дод. до кн. Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера / іл.: П. Гус, Л. Локарт, В. Маї [та ін.] ; пер. з англ. В. Морозов ; ред. І. Малкович. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — 208 с. : іл.

Перший офіційний путівник, сповнений фактів і відкриттів про світ чарівників. Він об'єднує улюблених персонажів, незабутні миті знайомства зі всесвітом Гаррі Поттера і все магічне – від Філософського каменю до Смертельних реліквій.

5. Блайтон І. Оповідки про природу : 30 історій / Блайтон І. ; пер. з англ. М. Багрій ; ill. by M. Beech. — Харків : Фоліо, 2023. — 356 с. : іл. — (Шкільна бібліотека української та світової літератури).

Цікаві історії про світ природи відомої англійської письменниці.

6. Блайтон І. Славетна п'ятірка. [Кн.] 10 : П'ятеро вирушають у похід / І. Блайтон ; пер. з англ. М. Багрій. — Харків : Фоліо, 2023. — 160 с. : іл. — (Шкільна бібліотека української та світової літератури).

Продовження захопливих і небезпечних пригод славнозвісної п'ятірки друзів.

7. Гокінс Е. Атлас загублених королівств : відкривай міфічні краї, загублені міста й зниклі острови / Е. Гокінс ; іл. Л. Балдо ; пер. з англ. В. Наріжної. — Київ : Книголав, 2024. — 93 с. : іл. — (Дитяча полиця). *Великоформатне, яскраво проілюстроване пізнавальне видання про міфічні дивовижні місця, які шукали мандрівники всього світу.*

8. Джексон Т. Про що всі говорять? : Хакери / Т. Джексон, К. Гітіан ; іл. К. Гітіан ; пер. з англ. О. Оксеніч. — Київ : Книголав, 2024. — 96 с. : іл. — (Полиця джуніор). *Пізнавальне видання розповість про цікаві факти з історії хакінгу та навчить, як захистити свої дані в інтернеті.*

9. Довгопол Н. Шпигунки з притулку «Артеміда» : [роман для підлітків]. [Кн. 3] : Скарби богині / Н. Довгопол ; обкл. М. Глушко. — Харків : Vivat, 2024. — 366 с. — (Художня література). *Завершальна книга трилогії гостросюжетних пригод, шпигунських місій та небезпечних мандрів.*

10. Енде М. Джим Гудзик і машиніст Лукас : дилогія. Кн. 1 / М. Енде ; іл. Ф. Й. Тріп ; пер. з нім. І. Андрущенко. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — 271 с. — (Книги, які здолали час).

11. Енде М. Джим Гудзик і 13 навіжених. Кн. 2 / М. Енде ; іл. Ф. Й. Тріп ; пер. з нім. І. Андрущенко. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — 279 с. — (Книги, які здолали час).

Продовження неймовірних пригод друзів Джима Гудзика та машиніста Лукаса.

12. Енценсберґер Г. Пан числовий чорт : кн. під подушку кожному, хто боїться математики : математ. пригода / Г. Енценсберґер ; пер. з нім. Н. Снядко ; іл. Р. С. Бернер. — Київ : Небо, 2023. — 223 с. : іл. *Захоплива та цікава розповідь про загадки математики, математичні терміни та правила.*

13. Купріян О. Панна Оля / О. Купріян ; мал. М. Шутурма ; Літературна агенція «BareBooks». — Харків : Ранок, 2024. — 115 с. : іл. *Друга книжка із серії про трьох близьких подруг, які живуть поруч та навчаються в одному класі.*

14. Лебовські Р. Попіл та Місячне сяйво : роман / Н. Парцей ; іл. О. Щербака, Д. Ярошенко та М. Логвинчук. — Київ : Небо, 2023. — 495 с. : [4] окр. арк. іл. — (Тиша ; ч. 3) (Небомагія). Книжка серії «Дівчата можуть все» висвітлює незвичайні дитячі пригоди відомої американської режисерки Майї Дерен, яка родом з Києва.

15. Луцевська О. Оця Майя кіно знімала / О. Луцевська, О. Васіна ; Український інститут книги ; намал. О. Васіна. — Київ : Видавництво, 2023. — 63 с. : іл. — (Для дітей). Книжка серії «Дівчата можуть все» висвітлює незвичайні дитячі пригоди відомої американської режисерки Майї Дерен, яка родом з Києва.

16. Макущенко М. Мир між світами : роман / М. Макущенко ; обкл. Т. Баковської. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 287 с. — (Наше фентезі). Фентезійний роман про паралельні світи.

17. Мельник Д. Слоносторія мистецтв / Д. Мельник, В. Тоткал ; іл. авт. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 26 с. : іл. Пізнавальна подорож до світу мистецтв разом із казковими героями. Книга містить цікаві творчі завдання.

18. Ментен Т. Мій братик мумія і зоря / Т. Ментен ; пер. з нідерланд. І. Коваль ; іл. Е. Гейс ; обкл. І. Сулима. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — 319 с. : іл. — (Мій братик мумія ; кн. 6). Шоста книжка з 10-томної саги про сьогочасні пригоди хлопчика-мумії, сина фараона.

19. Місюк Н. Мова: таємниці відьом / Н. Місюк ; іл. О. Васиної ; іл. обкл. Л. Барді. — Київ : Mamino, 2024. — 115 с. : іл. Видання у форматі пригодницької історії висвітлює особливості української мови.

20. Орлова О. Загадковий злочин у Музеї таємниць / О. Орлова ; намал. О. Волковська. — Харків : Vivat, 2024. — 160 с. : іл. — (Розваги для розумахи). Книга детективних пригод трьох близнят, яка допоможе також у вивченні англійської мови.

21. Осадко Г. Дубочок з війни / Г. Осадко ; намал. А. Колесніченко. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2024. — 47 с. : іл. Щемлива розповідь про війну, втрати, міцні родинні зв'язки.

22. Пагутяк Г. Нічний подорожний : роман / Г. Москалець ; на обкл.: живопис О. Опанащук. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — 303 с. Продовження підліткового роману про УПА, написаного на основі реальних подій.

23. Парамо Б. Роботландія : путівник історією роботів / Б. Парамо ; іл. авт. ; пер. з ісп. А. Марховської. — Київ : Kalamar, 2024. — 120 с. : іл. Пізнавальне видання про історію роботів.

24. Пенніпакер С. Пакс. Мандрівка додому : роман / С. Пенніпакер ; іл. Д. Классена ; пер. з англ. М. Р. Головка. — Київ : Видавництво РМ, 2024. — 207 с. : іл. — (Сучасний підлітковий роман).

Продовження історій про Пітера та ручного лиса.

25. Пірсон Д. Супердивовижна подорож Фредді / Д. Пірсон ; іл. Р. Біддалфа ; пер. з англ. С. Стець. — Київ : Artbooks, 2023. — 299 с. : іл. — (Читати – класно!).

Весела та добра оповідь про відчайдушні карколомні пригоди трьох хлопчиків, про безліч несподіванок та цікавих фактів, які на них чекають.

26. Правда М. Там, де тече Ятрань / М. Правда ; іл. Л. Стецькович. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — 47 с. : іл. Книга присвячена темі голодомору 1932-1933 років в Україні.

27. Ріверс Л. Плекай свої почуття (і мисли позитивно) : кн. про емоції для дівчаток : дівчатам з 8 р. читати обов'язково / Л. Ріверс ; іл. К. Бреннан ; пер. Д. Гапоненко. — Харків : Ранок, 2024. — 111 с. : іл. — (Лайфхаки для підлітків). Науково-популярне видання містить дієві практичні поради, як управляти емоціями, зберігати спокій та гарне самопочуття.

28. Рубан Т. Тимчасово переселені / Т. Рубан ; іл. О. Родзік. — Харків : Vivat, 2024. — 143 с. : іл. — (Книжкова полиця підлітка). Історія про травмування війною, булінг, стосунки української дівчинки, яка тимчасово мешкає в Італії.

29. Світ Я. На Сихові нічого не відбувається : доісторія «Троє проти зла» / Я. Світ ; ідея, персонажі, сценарій авт. ; кон-тур Т. Ярмусь ; колір К. Глуховецька. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. — [43] с.

Фантастичний комікс – передісторія до великої пригоди у коміксі «Троє проти зла», де головні герої потрапляють до казкового світу, насиченого магією.

30. Світова С. Сантана Суперклаус. Остання Хранителька Свята : повість / С. Світова ; обкл. та іл. П. Ромашевської. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — 359 с. : іл. Пригодницька, різдвяна, кумедна повість, сповнена магії і дивацтв.

31. Секанінова Ш. Магічний музей: Стародавній Єгипет / Ш. Секанінова ; пер. з англ. Ю. Железної ; худож. Я. Ценкл. — Харків : Vivat, 2024. — 64 с. : іл. — (Енциклопедії). Пізнавальні нариси про неймовірну цивілізацію Стародавнього Єгипту. Містить невеликий словник термінів.

32. Секер Л. Казна-які історії школи Абияк / Л. Сашар ; іл. Т. Гайтца ; пер. з англ. С. Стець. — Київ : Artbooks, 2023. — 175 с. : іл. — (Читати – класно!).

Перша книжка чудернацьких історій із серії про школу Абияк від сучасного класика американської літератури для дітей.

33. Сердюк М. Шептицький для дітей : повість / М. Сердюк ; іл. М. Смеречинської. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. — 79 с. : іл. Біографічна повість містить цікаві факти з життя митрополита і проповідника Української Греко-Католицької церкви.

34. Ситнік В. Лалі : повість / В. Ситнік ; граф. робота на паліт. А. С. Шавлач. — Київ : Академія, 2024. — 168 с.

Підліткова повість про дівчину, яка після переїзду з Грузії до України зіткнулася у школі з безліччю проблем.

35. Сковронська А. Вітер / А. Сковронська ; граф. дизайн та іл. А. Дудек та М. Новак ; пер. з пол. А. Тучі. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 63 с. : іл.

36. Сковронська А. Вогонь / А. Сковронська ; граф. дизайн та іл. А. Дудек та М. Новак ; пер. з пол. А. Тучі. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 63 с. : іл.

37. Сковронська А. Вода / А. Сковронська ; граф. дизайн та іл. А. Дудек та М. Новак ; пер. з пол. А. Тучі. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 63 с. : іл.

38. Сковронська А. Земля / А. Сковронська ; граф. дизайн та іл. А. Дудек та М. Новак ; пер. з пол. А. Тучі. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 63 с. : іл.

Серія великоформатних пізнавальних видань про природні явища.

39. Сольська Є. Казна-які історії школи Абияк / Л. Сашар ; іл. Т. Гайтца ; пер. з англ. С. Стець. — Київ : Artbooks, 2023. — 175 с. : іл. — (Читати – класно!).

Перша книжка чудернацьких історій із серії про школу Абияк від сучасного класика американської літератури для дітей.

40. Схаап А. Лампадка / А. Схаап ; пер. з нідерланд. І. Коваль ; іл. авт. — Харків : Крокус, 2023. — 327 с. : іл.

Роман про море, морських істот та відчайдушних піратів.

41. Тен Ш. Прибуття / Ш. Тен ; пер. з англ. Л. Омеляненко. — Київ : Видавництво, 2021. — [124] с. : іл. — (Серія «коміксів»).

Графічний роман про еміграцію від австралійського ілюстратора та письменника, лауреата численних літературних премій та володаря Оскара-2011 за найкращий анімаційний короткометражний фільм.

42. Ткач Г. Ручна-Зручна розмова : путівник жестовою мовою / Г. Ткач ; пер. жест. мовою О. Рибак ; іл. І. Куценко. — Київ : Mamino, 2023. — 119 с. : іл.

43. Це воює вона : антологія / упоряд. Л. Омеляненко ; літерація З. Горобйова. — Київ : Видавництво, 2024. — 55 с. : іл. — (Для дітей) (Дівчата можуть усе).

Художньо-біографічне видання про жінок, які стали на захист України в сучасній російсько-українській війні.

44. Шваб В. Темніший колір магії : роман / В. Е. Шваб ; пер. Є. Долгозв'яз ; іл. О. Левченко. — Київ : Небо, 2023. — 327 с. : [4] окр. арк. іл. — (Кольори магії) (Небомагія).

Динамічний роман зі складною магичною системою про вигадані чотири альтернативних Лондони від американської авторки фентезі та наукової фантастики для дітей та підлітків.

45. Шрефер Е. Безсмертні вартіві / Е. Шрефер ; пер. з англ. О. В. Авраменко. — Харків : Ранок, 2024. — 320 с. — (Звіродухи. Падіння Звірів ; кн. 1).

Фантастичний роман про чотирьох героїв, які прагнуть жити в мирі та злагоді, проте змушені стати на захист світу, коли дізнаються про загрозу, що висить над ними.

Вихователям, батькам, вчителям

1. Оксанич А. Розумію тебе! : як виховувати дітей без крайнощів / А. Оксанич, Н. Біда, О. Сидорченко ; іл. Ю. Тверітіної. — Київ : Yakaboo Publishing, 2024. — 215 с. : іл.

У доступній та стислій формі подано сучасні знання з психології дитини.

2. Фаветті Е. Як максимально розкрити потенціал дитини : практич. посіб. для батьків, які бажують виховати свою дитину якнайкраще / Е. Фаветті ; пер. з італ. І. Кашей. — Чернівці : Книги – XXI, 2022. — 143 с. : іл.

Книга містить практичні поради, як захистити дітей від емоційного та соціального стресу, як відрізнити особистісну рису дитини від порушення, а порушення – від захворювання.

3. Царенко Н. Ваша дитина часто хворіє? : про психолог. розв'язання фізич. проблем / Н. Царенко ; худож. та дизайн обкл. Н. Коханій. — Харків : Школа, 2024. — 287 с. : іл. — (Практична психологія для батьків).

У виданні подано шляхи подолання проблем фізичного та ментального здоров'я дітей.

Vivat
ВИДАВНИЦТВО

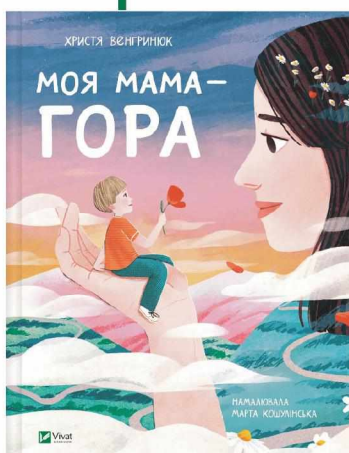
ВИДАВНИЦТВО VIVAT

ВЕДМЕЖУНЯ МАНДРУЄ В КАРПАТИ

Світлана Стретович, Яна Козак

Це історія про Ведмежуню, яка живе в Києві, але мріє вибратися на найвищу вершину України. Навіщо? Щоб побачити звідти свою домівку! Але де ж та вершина, як до неї дістатися? З ким доведеться долати виснажливий шлях, і що побачить Ведмежуня на горі? І чи не злякається вона таємничих очей, які пильно стежать за нею вночі...

МОЯ МАМА – ГОРА

Христя Венгринюк

Зворушлива й терапевтична книжка про те, як віднайти внутрішню силу.

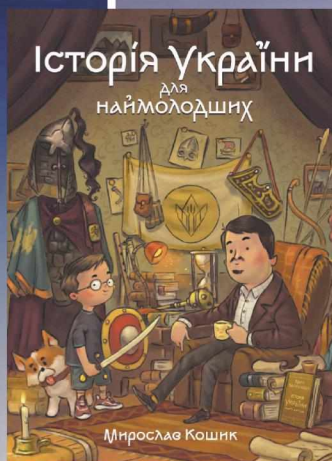
Дорослі не завжди бувають непохитними, наче гори. Іноді вони теж бояться, а буває й так, що страх оповиває все туманом. Так сталося з мамою одного хлопчика. І ця історія розповідає про те, як вони разом віднаходять місце сили, про те, як вони досліджують почуття й емоції — і стають одне для одного саме тими непохитними й прекрасними горами, оповитими сонцем любові.

КОСМОС, ПРИЙОМ

Марк Лівін

Зоряна складає сумні пісні на укулеле й зачитується книжкою про хлопця, який мандрує лісами. А інколи боляче б'ється ногою об кут, щоб вивільнити свої емоції й почуття. Зоря — м'яка, потайлива і трохи незграбна підлітка. Ніхто не знає, що вона відчуває насправді. Навіть Мама. Ровесники закохуються, курять травку, завойовують авторитет, а Зоря витрачає всі заощадження на пошук батька, про якого багато років поспіль зятято мовчить уся родина.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ДЛЯ НАЙМОЛОДШИХ

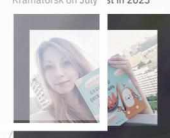
Мирослав Кошик

Історія будь-якої країни нагадує життя людини. Вона народжується, має дитинство, юність і дорослішання. Не є винятком й історія нашої України.

Її життя сповнене успіхів і невдач, друзів і ворогів, та неодмінно розвитку. Ця книжка – погляд на історію України як на цілісну картину, де кожна деталь має значення.

A CHILDREN'S WRITER
OF THE RUSSIAN OCCUPATION
KRAMATORSK
KRAMATORSK
KRAMATORSK

YOUNG UKRAINE
THE RUSSIAN ROCK
ET
WRITER KILLED BY
Victoria Amelina
was killed due to the
Kramatorsk on July
Russian missile attack in
st in 2023

СВИСТ КРІЗЬ ДІРКУ В ЗУБАХ

Ірен Роздобудько

Діти бувають капризні, але ж які щасливі! Особливо коли мріють пілотувати літаки та зніматися у кіно, стати відомими на весь світ і рятувати тварин. Іноді заради мрії доводиться втнути щось надзвичайне. Але хіба дорослі не зрозуміють?

ВИСТРИБЕНЬКИ СОНЯЧНИХ ЗАЙЧИКІВ

Дара Корній

На сторінках цієї книги розгортається неймовірний казковий світ! У його глибинах – безліч цікавинок...

Чому на землі з'являються сонячні зайчики, хто заснував комашиний шпиталь, навіщо хвойна модрина на зиму втрачає голки, як відбувається чарівне перетворення бабки, для кого співає блакитний кит? Пізнавальні казкові історії про все це й не тільки зібрано у цій книзі.